БУХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

45-дахи жэлээ гарана.

БУРЯАД ҮНЭН

№ 65 (11663)
1968 оной мартын 17, воскресени

сэн 2 мүнгэн

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

БурАССР-эй АРАДАЙ ...ИНАЛТЫН КОМИТЕДТЭ

...убликын колхоз, совхозуудта ...шалангай ургаса дээшэлүүлхэ ...эриин хоёр һара үнгэргэлгэдэ ...радай хиналтын органуудай хабаадаха тухай

..., сабшалан уһалалгада ...дахэ, эмхитэй һайнаар ...газар уһалхын тула гол ...уһа ехэ болгохо, саб... наг шэбхэ ехээр гарга...лжо хэрэглэхэ зорилго... 15-һаа майн 15 бо... һара соо эршэмтэй шан... гэжэ КПСС-эй обкомой ...бликын Министрнүүдэй ... байна.

... бэлшээри һайжаруулха ... отделени, бригада бү... хэмжээнүүдые зохёо... бэелүүлхэ ёһотой гэжэ ...етскэ, хүдөө ажахын ор... ...ууриин системын ун... колхоз, совхозуудай ...дые партиин Област... Министрнүүдэй Совет ...рай хүрьһэ шииг нойто ...ха, гол горходой эхиндэ ... хэжэ, уһыень ехэ бол...иин бүхы системэнүү...ха, газар уһалхада х... зэмсэг, бураздаа гар...гэ, багахан хаалтануу... Мүн уһалагдадаг газа... хүдэлхэ звенонуудта ...ээ, тэдэниие хэрэгтэй ...ликэ, зэмсэгээр ханга... заана.

...ра үнгэргэхэ хэрэгтэнь ...етскэ, хүдөө ажахын ...доото туһа хүргэ...оор Буряадай АССР-эй ...ын комитет тусхай тог...

...гай хүдэлмэриин хоёр ... тухай КПСС-эй обко...икын Министрнүүдэй ...дые дүүргэлтэ болгон, ...ндые энээндэ хабаа...тула өөһэдын хэмжээ ... зохёожо бэелүүлхэ ...ай комитедүүдые, кол... болон уһалууриин ...лениинүүдэй арадай ...үүдые уялгалаа. Тэ...лхоз бүхэндэ хоёр һа... хүдэлмэриин ямараар ... байһаниие сагүргэл...хаар хараалба.

...ыэ уһалжа, үбһэ ногооной болон бусад ургамалнуудай ургаса дээшэлүүлхын тула бүхы арга боломжонуудые элирүүлэн хэрэглэхэдэнь ажахынуудта али болохоор туһалха гээшэ хүдөөгэй арадай хинагшадай гол зорилго гэжэ тоологдоно. Илангаяа уһалагдадаг газарые һайнаар үтэгжүүлхэ; мүн энээндэ һаад ушаруулжа байһан дутагдалнуудые дары усадхаха хэрэгтэ анхаралаа хандуулха болоно.

Уһалагдадаг газарые сагүргэлжэ хүдэлхэ звено, бригада болон луговодуудта даалгаха, уһалууриин системэнүүдые шэнээр бариха, хуушануудыень һэльбэн заһаха асуудалда гол анхарал хандуулха байна. Тэрэшэлэн таряалан, сабшалан һайнаар уһалха, тэндээ наг шэбхэ, минеральна үтэгжүүлгэ ехээр оруулха, сабшалангай үрэжэл һайжаруулха, уһалагдадаг газарые зүбөөр ашаглаха, адууһа малда гэшхүүлхэгүйн тула наринаар хинан хараха гэжэ заагдана.

Луговодуудта туһалхаар эльгээгдэһэн арадай хинагшад оролдосотой габшагай ажалаараа жэшээ харуулжа, даалгагдаһан газар дээрээ үбһэ ногооной үндэр баян ургаса абахын тула бүхы хэрэгтэй юумэ хэхэ зэргэтэй.

Дуршалтай хүнүүдһээ, мэргэжэлтэд, луговодуудһаа бүридэһэн арадай хиналтын тусхай бүлэгүүдые бии болгохо гэжэ колхоз, совхозуудай хиналтын бүлэгүүдтэ дурадхагдана. Ажахыда уһалагдадаг газарай ямараар ашаглагдажа байһаниие холо шалгажа байгаад, элдүүрилэгдэһэн дутагдалнуудые дары усадхаха хэмжээ колхозой правлени, совхозой дирекци, партийна организацинуудаар абхуулха гэжэ тэдэнэртэ даалгагдаба.

Хоёр һара соо хүдэлмэриин ямараар ябажа байһаниие хаа хаанагүй үргэнөөр, холо шалгажа, элирүүлэгдэһэн дутагдалнуудые усадхаха хэрэгтэ эдэбхитэйгээр оролсон, уһалагдадаг газарые һайнаар ашаглаха түсэб, даабариие дүүргээгүй ажахынуудай хүтэлбэрилэгшэд, мэргэжэлтэдые шанга харюусалгада хабаадуулха гэжэ аймагуудай арадай хиналтын комитедүүдтэ дурадхагдана.

НҮХЭД ХОНИШОД! РЕСПУБЛИКЫН ГАЗЕТЭНҮҮДЭЙ, „БАЙГАЛ" ЖУРНАЛАЙ ДУРАСХААЛТА ШАНГУУДТА ХҮРТЭХЫН ТҮЛӨӨ МҮРЫСЭЭ!

ХАБА ШАДАЛАА ТУРШАЯБДИ

Хонишодой ажал тухай хөөрөөһөө, тэдэниие харюусалгатайхан хүдэлмэридэ ябана гэжэ хэлэгдэхэшье ёһотой. Жэлэй туршада хонишод аргагүй ехэ юумэ хэдэг. Үбэлэй хүйтэн сагта хурьгадые абажа түлжүүлнэ. Зунай бэлшээриин үедэ хонидоо таргалуулхые оролдоно. Нооһыень хайшалжа, гүрэндөө тушаана. Дахин лэ эхэ хонидоо искусственна аргаар үрэжүүлжэ, ерэхэ жэлдэ түл абаха тухайгаа бодомжолно.

Иимэ залгаа олон ажалда өөһэдынгөө хамаг хүсые элсүүлжэ байхадаа, хонишод һанаа амархан ябаха ёһогүй ха юм даа. Мүнөө бидэнэр нэгэ хүдэлмэридэ анхаралаа табижа, хонидоо түллүүлжэ байнабди. Манай отара 653 эхэ хони харууһалдаг. Үнгэрөөшэ һарануудта ёһотойл унтаха нойргүйгөөр хүдэлжэ, 600 гаран хурьга абаабди. Нёдондо зуун эхэ хонин бүриһөө 100 хурьга абажа, колхоз соогоо түрүү һуури эзэлһэн байгаабди. Байгша ондошье мүн лэ энээнһээ доошо бэшэ амжалта туйлаха хүсэлтэйбди. Энэ зорилгодоо хүрэхэшье байхабди гэжэ сохом этигэнэбди.

Иигэжэ хөөрэхынгөө хажуугаар бидэ хонишод республика дотороо социалис мүрысөө дэлгэрүүлтые ехэтэ һайшааха байнабди. 1968 ондо хаба шадалаа туршалсахашье гэжэ шиидээд байнабди. Республикын газетэнүүдэй, «Байгал» журналай дурасхаалта шангуудта хүртэхын түлөө мүрысөөндэ хабаадалсахадаа, эхэ хонидой отарануудые даажа байдаг хонишод гансашье олон хурьга түлжүүлхэ бэшэ, мүн нооһо ехээр

абахын түлөө тэмсэхэ болоно бшуу.

Энээнһээ гадна, энэ мүрысөөн амжалта туйлаха хэрэгтэмнай нүлөөлхэ, түрүү хонишод өөһэдынгөө дүй дуршалые харуулха байна. Үнэндөө бидэнэр гансал мүрысөөн дээрэһээ, газетын хуудаһануудта ажал тухайгаа хөөрэжэ байдаг хүнүүдэй үгэ дээрэһээ олон юумэ оложо абахашье, түрүү онол аргануудыень ажалдаа хэрэглэхэшье гээшэбди. Ондоо ямар һайн тала байхаб даа. Республика дотор хонишодой бригадануудай социалис мүрысөөнэй эмхидхэгдэхэдэ. «Буряад үнэн», «Правда Бурятии» газетэнүүдтэ, «Байгал» журналда һурагаали болохоор. һайн дуршалтай хонишодой статьянуудые ходолоо толилжо байхыень хүсэхэ байнабди.

Хонишодой хөөрэлдөөн ажалаймнай дутагдалнуудые усадхаха, табиһан зорилгоёо бэелүүлхэ хэрэгтэмнай туһалха байна. Зүгөөр манай колхоздо 12 мянган хонин гол һүрэгтэмнай тоологдодог. Үнгэрэгшэ жэлдэ нооһонһоо, хонинной мяханһаа нилээд ехэ олзо доход ороһон байгаа. Хамта дээрээ хони үсхэбэрилгэһөө 300 шахуу мянган түхэригэй олзо доход ниитын жасада хаагдаһан гэхэ гү, али тэрээгээр ажалайнгаа бүхы гаргашые хаагаад, 89 мянган түхэригэй сэбэр олзо оруулагдаһан байна. Тиигэбэшье дутагдалнууд бии. Түбхын түрүүн хэлэхэдэ, нооһон үшөөл багаар абтадаг гээшэ. Колхозоймнай зарим түрүүшүүлэй хонин бүриһөө 4 килограмм нооһо хайшалжа байхада, 2 килограмм тухай нооһо абадаг отаранууд бии бшуу. Энээниие юунһээ болоно гэлтэйб? Олонхи ушарта хонишод өөһэдынгөө ажалда харюусалгагүйгөөр хандаһан дээрэһээ, ехэ нооһо абажа шаданагүй. Зун, намартаа хонид муугаар адуулагдана, үбэлдөө туража зүдэржэ ондо ороно. Энэл шалтагаанһаа нооһо багаар абанабди.

Тиихэдэ хонидой үүлтэр һайжаруулха хэрэг анхарагдаха ёһотой. Жэл бүри хонидоо нооһонэйнь шанараар илгажа, үүлтэрыень һайжаруулжа байгаагүйдэ, бонитировко зүбөөр хэжэ үнгэргөөгүйдэ колхозоймнай хонин һүрэг ойро наашадаашье үүлтэр һайнтай болохо аргагүй бшуу. Республикын мүрысөөндэ хабаадалсажа байхадаа, бидэнэр иигэжэ һананабди. Мүрысөөнэй дүн гаргахада, хонишодой бригадануудта хэгдэжэ байһан бүхы хүдэлмэриин алишье талань харагдаха ёһотой. Зарим нэгэ отарануудта хонишодой өөһэдынь гэмээр бэшэ, харин мэргэжэлтэд, хүтэлбэрилэгшэдэй анхаралгүй дээрэһээ племенной хүдэлмэри хангалтагүй байдаг. Мүрысөөндэ хабаадаһан бригадануудта иимэ ушар гараагүй бэлэй. Ажахын хүтэлбэрилэгшэд, мэргэжэлтэд хонишодой ажалда горитой туһалха, тэдэниие зохид байра байдалаар хангаха ёһотой. Тиигэбэл лэ бидэнэй мүрысөөн хүсэтэйгөөр, нүлөө ехэтэйгээр эмхидхэгдэхэ бологдоно.

Манай отарын хонишод нёдондо хонин бүриһөө 3 килограмм 260 грамм нооһо хайшалаа һэн. Хамта 19,6 центнер нооһо гүрэндөө худалдаха байгаад, 21,21 центнер тушаажа, түсэбөө үлүүлэн дүүргээбди. Тиигэжэ нооһоной̆нгоо түлөө, мүн хурьга олоор абаһанайнгаа түлөө ажалай нэмэлтэ түлбэри ехээр абапан байнабди. Мүнөөшье жэлдэ колхозоймнай правлени, партийна комитет хонишодые урмашуулха зорилготой хэмжээнүүдые хараалаа. Энэ жэлдэ зуун эхэ хонин бүриһөө 100-һаа дээшэ хурьга абажа түлжүүлһэн хонишод ехэхэн түлөөһэтэй. Тэдэнэр бүхы түлжүүлһэн хурьгадайнгаа зуун толгой бүхэндэнь дүрбэ-дүрбэн хони нэмэлтэ түлөөһэ болгон абаха болоно. Мүн тэрэшэлэн 85—100 хүрэтэр хурьга абагшад баһал урмашуулагдаха байна.

Нэгэ талаараа бидэ хонишод һайнаар ажаллажа, колхоздоо шалгархые оролдохо, мүн республикын мүрысөөндэ хабаадалсажа дурасхаалта шангуудта хүртэхые хүсэхэ байнабди. Мүнөө үедэ маанадай даб дээрэ бэелүүлхэ зорилгохадаа: үбэлэйнгөө хурьгадые гарзада оруулангүйгөөр ногоон дээрэ гаргахабди. Нёдондо абтаһан хурьгадаа эхэһээнь амяарлагдаха үедэнь дунда зэргээр 20 килограмм шэгнүүртэй болгоо һэмди. Мүнөө хабар 22 килограммһаа доошо бэшэ шэгнүүртэйгээр ондоо отарада тушаахабди. Энээнтэй хамта хонидоо һайнаар харууһалха, зунай сагта бэлшээн таргалуулха гэлсээбди. Уялгаяа дүүргэхын түлөөдэ бүхы хүсөөрөө оролдохобди.

И. ЖАРКОЙ,
Хяагтын аймагай Ранжуровай нэрэмжэтэ колхозой ахалагша хонишон.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: ахалагша хонишон И. Н. Жаркой (зүүн гарһаа) сугтаа хүдэлдэг Владимир Бобыкинтэая хонидоо шалгажа байна.
Т. ГАРМАЕВАЙ фото.

...ой ЦК-гай, НРБ-гэй ...трнүүдэй Соведэй ...тын заседани

СОФИ. (ТАСС). БТА агентствын мэдээсэһэнэй ёһоор Болгариин Коммунис партиин ЦК-гай ба НРБ-гэй Министрнүү...ын заседани эндэ болбо.

... договорто хабаададаг гүрэнүүдэй Политическэ консульта...эй Софида болоһон зүблөөн тухай БКП-гай ЦК-гай Полит..., НРБ-гэй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын нэгэдэ... Живко Живков мэдээсэл хээ.

... хабаадалсаһан Болгариин делегациин ажал ябуулгые хүсэ... шиидхэбэри батлан абтаа.

...оһон зүблөөнэй хүдэлмэри, социалис гүрэнүүдэй аха дүү... холбоо, нягта жагсаал саашадань бэхижүүлгэдэ, арадуудай ...а аюулгүй байдал хамтаалхын түлөө тэмсэл шангадхалгада ...һэн үүргэ ехэ удха шанартай гэжэ БКП-гэй ЦК, НРБ-гэй ... Совет тоолоно гээд шиидхэбэри соо хэлэгдэнэ.

...-эй ГҮРЭНЭЙ ...дэй заседани

БЕРЛИН. (ТАСС). ГДР-эй Гүрэнэй Соведэй заседани мартын 15-да ... Соведэй Түрүүлэгшэ Вальтер Ульбрихт тэрэниие хүтэл...

... ГДР-эй гадаадын политикын асуудалнуудые тайлбарил..., Варшавска договорто хабаададаг гүрэнүүдэй Политическэ ... комитедэй зүблөөнэй Софида мартын 6—7-до болоһон ... хабаадагшадта мэдээсээ.

...ын мэдээсэлые Гүрэнэй Совет һайшаагаа. ГДР-тэ ...ехэ болгохо тухай ГДР-эй Министрнүүдэй Соведэй тогтоол ... хаража үзэгдэһэн, баталагдаһан байна. Тус тогтоол 1968 ...1-һээ хүсэндөө ороха ёһотой.

...нальна оборонын соведэй тоосоое Э. Хонеккер хээ.

...ТСКЭ ДЕЛЕГАЦИ ...А БУСАХАЯА МОРДОБО

НИКОЗИ. (ТАСС). Ази, Африкын оронуудтай һаналаа нэгэдэгшэ Советскэ комитедэй зе... байһанаа, түрэл ороноо бусахаяа һаяхан мордоо. ... байхадаа ороной элдэб ниитын организацинуудай тү...юун президент Макариостой уулзаһан байна.

...арилсаан хани ёһоор хүгжэн бэхижэжэ байна гээд уул... Кипрэй президент тэмдэглээ.

... оронуудтай һаналаа нэгэдэгшэ, тусхайл...ациин совет ба кипр комитедүүдэй ажал ябуулгые прези...лһөөр сэгнээ. Арадуудай хоорондын хани барисаа бэхи... империализмын эзэрхэг түрэмхэй ябуулгануудта эсэргүү ... организаци һайн үүргэ дүүргээ гэжэ тэмдэглэбэ. Зо... ажалдаа амжалта туйлахыень совет арадта президент ...

...ГОРЬКИИН ДУРАСХААЛДА ...ЛАГДАҺАН ҮДЭШЭ

БАРУУН БЕРЛИН. (ТАСС). Агууехэ пролетарска уран зохёолшын гүрэһөөр 100 жэлэй ойдо зорюулагдаһан бая... болоһон байна. Максим Горькиин зохёолнууд хэзээдэшье ...үб гэхэдэ өөрынгөө үе сагые бодотоор харуулаа, обще...льна шэнэдхэлтэнүүдые хэхэ шухала байһаниие тодоруу... мэдээжэ театральна шэнжэлэгшэ Герберт Иеринг баярай ...гэ хэлэхэдээ мэдүүлээ. Дэлхэйн литературын, тэрэ тоодо ...турын ба драматургиин хүгжэлтэдэ Горькиин тусгаар үүргэ ... онсолон тэмдэглээ.

...Германо-совет хани барисаанай Баруун Берлиндэхи бүлгэ... үнгэргэгдөө.

...ндэ суглараһан городой олониитын түлөөлэгшэдэй үмэнэ ... театрнуудай артистнууд Максим Горькиин зохёолнуу...

...И ПРАВИТЕЛЬСТВЫН ...АЛТАЙ ЗАСЕДАНИ

ЛОНДОН. (ТАСС). «Алтанай түлөө тэмсэлэй» үргэлжэлжэ байһан... дэлхэйн валютна дэлгүүр дээрэ тон шанга байдалай то...һээ Англиин министрнүүдэй кабинедэй онсо яаралтай за...15-да болоо. Алтанай газаашаа гаралгые тогтоохо зорилгоор ...нгтоной һүүлэй үедэ абаһан яаралтай хэмжээнүүдтэ ...ноһон бюджедэй проект тушаа дурадхалнууд заседани ...ража үзэгдөө гээд Пресс Ассошиэйшн агентство мэдээсэнэ.

ФОТОРЕПОРТАЖ

САГАА ҺАРЫН «СЭСЭГҮҮД»

Энэ отарын 608 эхэ хонидһоо 628 хурьган абтаад, гарза хоролтогүйгөөр түлжүүлэгдэжэлэй, хурьгашадай дуталдаашье байна. Мүнөө жэл үбһэ тэжээлэй һаань, отарынхид бүхы хурьгадаа ногоон дээрэ гаргахын тула хаба шадал соогоо оролдоно.

Газаа хэзээ хэзээнэйхиһээ дулаан. Мүнөө жэл саһанай багаар ороһон дээрэһээ тала дайда эреэлэн харлана, гэрэй хушалтануудһаа дуһаална.

Үдэ багта Бутид Банзаракцаевагай отарада хүрэжэ ерэхэдэмнай, суута хонишон хурьгадаа эдеэлүүлжэ байгаа бэлэй.

Хурьгадай байра. Хорёогоор дүүрэн хурьгад. Хайшаашье хара—хурьгад. Тэдэнь талада ургаһан сагаахан дэльбэтэ сэсэгүүд мэтэ үзэгдэнэ.

— Отарымни хонид энэ жэлһээ хурьгалжа эхилээ һэн. Бүхы хонидни сагаа һара соо хурьгалжа дүүрээ,—гэжэ Бутид Гармажаповна нэгэ хэдэн үгөөр хөөрэнэ.

Ойн баярай жэлдэ нүхэр Банзаракцаевагай даадаг отарын хонишод зуун эхэ хонин бүриһөө 101,4 хурьга түлжүүлээ, хонин бүриһөө 4,160 килограмм нооһо хайшалаа. Тэдэнэр түсэбэй ёһоор 100 эхэ хонин бүриһөө 85 хурьга, хонин бүриһөө 3,6 килограмм нооһо хайшалха байһан юм.

Түсэбтэ табан жэлэй гурбадахи жэлдэ эндэхи хонишод түрүүшынхеэ түрэхэ 100 эхэ хонин бүриһөө 95 хурьга, хонин бүриһөө 4,4 килограмм нооһо хайшалха гэжэ шиидэһэн юм. Тэдэнэр энэ уялгаяа амжалтатай бэелүүлнэ. Мүнөө отара дээрэхи 608 эхэ хонидһоо хамта дээрээ 628 хурьган абтаад, гарза хоролтогүйгөөр түлжүүлэгдэжэ байнхай.

...Бидэнэй ахалагша хонишонтой хөөрэлдэжэ байтарнай, газааһаа Бутидай аха Цыден-Еши Гармажапов Шакур Шакирзанов хоёр орожо ерэнэ. Цыден-Ешиин хаамаг соо оромсоор хурьгад тэрэниие тойрожо, үргэлөөд ябаһан шэлбээһыень амтархан зулгаажа эхилнэ. Тэдэнэй зариманиинь холимол тэжээл хобоо соо хэжэ байһан Шакур Шакирзановые тойрошоно.

— Цыден-Еши, хурьгадтаа силос гаргажа үгыш даа. Би нарай хурьгадтаа һү уулгахамни. Баарһадни үлдөө ёһотой,—гэжэ Бутид хэлээд, байрынгаа баруун захада ошоно.

— Хараха байха хүнүүдни эдэ хоёр лэ даа. Рыгзенова Нина гэжэ залуухан басаган сагаа һарын дүүрэтэр отара дээрэмни хүдэлөөд ябаа. Бэшэ хүн үгы. Эдэ үдэрнүүдтэ Үрмын интернат һургуулиин һурагшад Миша Мункуев Баатар Дамбаев хоёр манайда туһалалсана. Тэдэнэр хонидой байра, хашаа хорёо сэбэрлэлсэнэ, хони, хурьгадые эдеэлүүлэлсэжэ, уһа асарна, түлеэ хахална, хони маналсана— гэжэ ахалагша хонишон хөөрэнэ.

Отарые даагша угжа соо бүлеэхэн һү хэжэ, хаамаг соо собхошон дэбхэрэлдэжэ байһан хурьгадаа нэгэ нэгээр хүхүүлнэ. Хонишондо хурьгадые хүхүүлхэдэнь Миша туһалалсана.

— Хэнэйшье мэдэхээр, түрүүшынхеэ түрэһэн хонид һү багатай байдаг гээшэ ааб даа. Иимэл дээрэһээнь нарай хурьгадтаа үнеэнэй гү, али хэмэл һү үгэнэбди. Тэдэнэйнгээ нэгэ заа тэнжэхэдэ нарһанай шэлбээһэ, холимол тэжээл, үбһэ, кукурузын силос эдюулжэ һурганабди, — гэжэ Бутид Банзаракцаева хөөрэнэ.

Мүнөө жэл Карл Марксын нэрэмжэтэ колхоз үбһэ тэжээлээр дутамаг гаража байна. Хэды тиигэбэшье һаа, эндэхи хонишод хаба шадал соогоо оролдожо, хони, хурьгадаа бүрин һайнаар ондо оруулжа байнхай. Тэдэнэр үдэрынь отарынгаа бүхы хонидые саһа багатай таряалан дээгүүр бэлшээнэ. Отарын хонид тэнхээ шадалаа алдаагүй. Отарынхидай зунай, намарай үедэ хонидоо һайнаар харууһалһан дээрэһээ тэдэнь саг болзор соогоо ототой боложо үрэжүүлэгдэһэн, элүүр һайн хурьгадые гаргаһан байна.

...Хун сагаан хурьгад хотон соогууроо иишэ тиишээ соггой солбоноор дэбхэшэн гүйлдэнэ. Тала дайдын саб сагаахан дэльбэтэ сэсэгүүд мэтэ хурьгад Үнинэй хонишон Бутид Банзаракцаева хурьгадай иигэжэ дэбхэрэлдэхые харахадаа тэдэнээ нэгэ нэгээр мэехэйлэн, баяртайгаар энеэбхилнэ.

Г. РИНЧИНО,
манай корр.

Сэлэнгэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: нарай хурьгад шэлбүүһэ мүшэр амтархан эдинэ; хонишон Б. Г. Банзаракцаева.

Ф. СОРОКИНОЙ фотонууд.

ПАРТИЙНА ХРОНИКО

ТҮРҮҮ ДҮРШЭЛ hАЙШААГДАА

Бэшүүрэй аймагай «Победа» колхозой 3-дахи бригадын партийна эхин организаци (секретаринь М. Ф. Фалилеев) олониитын дунда политическэ болон эмхидхэлэй хүдэлмэри шадамар бэрхээр ябуулна. Коммунистнууд, үргэн ниитэ колхозниигууд табан жэлэй түсэбые уридшалан дүүргэхын хойноhоо эдэбхи үүсхэлтэйгээр хүдэлнэ. Гадна тус партийна организаци артелиин гэшүүдэй журам, ажалай болон ажаhуудалай эрхэ байдалые hайжаруулха хэрэгтэ анхаралаа ходо хандуулжа байдаг.

Партийна эхин организаци 26 хүнhөө бүридэдэг. Тэдэнэй арбан юhэниинь колхозой үйлэдбэри дээрэ сэхэ хүдэлдэг, ажалай габшагайшуул. Партийна суглаан болзор соогоо, бэлэдхэл hайнтайгаар үнгэргэгдэжэ байдаг. Тэндэ коммунистнуудай түрүү үүргэеэ, партийна даабаряа хэр дүүргэжэ ябадаг тухай асуудал зүбшэн хэлсэгдэнэ. Партиин гэшүүд социалис мүрысөө эмхидхэгшэд, үйлэдбэридэ түрүү арга, эрдэм наукын туйлалтануудые нэбтэрүүлхын түлөө тэмсэгшэд боложо шаданхай.

КПСС-эй Бэшүүрэй райкомой бюро дээрэ энэ парторганизациин тоосоон шагнагдажа, тэрэнэй дүй түршэл hайшаагдаба. Энэ партийна организациин жэшээтэ ажал ябуулгые бултанай хэрэг болгохо гэhэн дурадхал хэгдэв.

МҮРЫСӨӨН—ГОЛ АСУУДАЛ

Хоринин совхозой партком хонишодой дунда социалис мүрысөө hайнаар, ашаа үрэ ехэтэйгээр эмхидхэнэ. Энэ дүршэлыень КПСС-эй Зэдын райком сэгнэлээд, бюрогой үзэмжэдэ табиhан байха юм.

Совхозой партком, дирекци ба профсоюзай рабочком хонишодой мүрысөөнэй гурим өөрынгөө эрхэ байдалда таарyулан зохёобо. Тиихэдээ шагналай, мүн нэмэлтэ түлбэриин гурим зүбөөр хараалжа шадаа. Тэрэ гурим соо хонишодой зооветеринарна hуралсал хадаа уялгата хэрэг болгон оруулагданхай. Мүрысөөнэй дүн болзор соогоо сэгнэлэгдэнэ, мүрысэгшэд өөhэд хоорондоо ябалсана. Илагшадта баяр баясхалангай оршон байдалда шагнал, вымпел барюулагдана, үндэр нэрэ зэргэ олгогдоhон тухайнь мэдээсэнэ.

Абаhан социалис уялгануудаа бэелүүлхэ арга олгохын тулада совхозой хүтэлбэрилэгшэд хонишодые хэрэгтэй юумээрнь, байра байдалаар, малынь тэжээлээр хүсэд хангажа шадаа. Эндэ үлтиргэгдэhэн hолоомон, үбhэнэй талхан, хэмэл hүн хурьгадта элбэгээр үгтэжэ байдаг.

П. ШАНЮШКИНА.

АЙМАГ ХООРОНДЫН СЕМИНАР

ВЛКСМ-эй Загарайн, Хэжэнгын, Хоринин болон Яруунын райкомуудай хүдэлмэрилэгшэдэй хоёр үдэрэй семинар Хори тосхондо боложо дүүрэбэ.

«Ленинскэ комсомолой 50 жэлэй ойе амжалтатайгаар угтахын түлөө» гэhэн элидхэл КПСС-эй Хоринин райкомой секретарь П. М. Павлов хэбэ.

Комсомол доторой хүдэлмэриин гол асуудалнуудаар, тэрэнэй онол арганууд тухай ВЛКСМ-эй Загарайн райкомой секретарь В. Кондратьева, Хоринин аймОНО-гой инспектор Е. И. Иронина, Хоринин аймгүйсэдкомой культурын таhагые даагша Л. С. Хамарханов, мүн энэ аймагай военком Ч. У. Максаров, милициин таhагай начальник Б. М. Мазаев болон бусад мэдээсэлнүүдые хэhэн байна.

Тус семинарай хүдэлмэридэ ВЛКСМ-эй обкомой секретарь М. Ф. Маханов, ВЛКСМ-эй ЦК-гай инструктор А. В. Рыбин гэгшэд хабаадалсаа.

Семинарай hүүлээр хатар наадан, атракцион болоо. Аймагай соёлой байшанда амаралтын үдэшэ боложо, эндэ уран hайханай коллектив концерт харуулаа.

Хоринин дунда hургуулиин каток дээрэ хоккеистнүүдэй мүрысөөн болобо. Залуушуулай ударидагшад hурахатаяа хамта болбосон ёhоор амаржа, сэнгэжэ, гэр гэртээ бусабад.

Ж. БАДМАЕВ.

Декадник болобо

МУХАР-ШЭБЭР. (Телефоноор абтаба). Мартын 1-hээ эхилээд аймагай ажахы бухэндэ арбан үдэрэй декадник үнгэргэгдэжэ байна. Арбан үдэрэй туршада совхоз, колхозуудай hолоомон зээгдэжэ, фермэ болон отаранууд дээрэ асарагдаха юм. Мүн малай байрладаг дал, хашаагай саhан сэбэрлэгдэхэ.

Тус ажал эмхидхэхэ, үнгэргэхэ даабаритайгаар аймагай түбhөө 40 хүн хүдөө нютаг гараа.

Декадник мүнөө түлэг дундаа ябажа байна. Жэшээнь, Гаятайн интернат-hургуулиин 70 hурагшад хоёр отарын дал болон хашаагай саhа сэбэрлэhэн юм.

Б. ЖАМБАЛОВ.

ХҮДӨӨ НЮТАГАЙ ТҮРҮҮ ХҮНҮҮД

ЭХЫН ЗҮРХЭН

Мария Николаевнагай үглөөгүүр үнеэдээ hаажа, эдеэлүүлжэ дүүргээд, гэртэ ороходонь сэрэгэй албанда байhан ехэ хүбүүн Василиhаань бэшэг ерэhэн байба. Баярлаhандаа бага шэшэрhэн гараараа бэшэгынь түргэн задалжа уншана.

«Мэндэ амар, хайрата hанагдаха эжымни! Удаан бэшэг бэшээгүй байhандам ехэтэ хүлисөөрэй, тон сүлөөгүй байгааб. Бэемни hайн, сэрэгэй албан амжалтатай үнгэржэ байна. Намда hанаагаа зобохо юумэн үгы. Эжы, шинии бэеш hайн гү? Ажалшни хэр ябанаб, эсэнэ сусанагүй гүш? Бэеэл гамнаарай...» Хүбүүнhээ бэшэг абажа, уулзажа хөөрэлдэhэн мэтэ болоходоо Мария Николаевна эжэлэнгүй пулаадайнгаа шэгшэтээр баярай нёлбоhо аршажа, бодолгото болон hууна.

— Хүбүүмни бэрhэн дааража, зүдэржэ ябаагүй юм бэзэ даа. Сэрэгэй албан шангахан лэ бшуу. Юрэдөөл сагай байдал амгалан тэнюун байhай, дайн сэрэг гээшэнь бү болоhой. Ягаа тэрэ Вьетнамда Америкын хархис этэгээдүүд лай, үхэл аюул hүжэрөөжэ, амгалан hууhан хүн зониие бомбодоно, hүйдхэнэ гэнэб. Энэ аюулынь түргэн сарагдаhай даа,—гэжэ досоогоо шэбшэнэ, аман соогоо аалихан дуугарна.

Тиигээд бага хүбүүн Сашынгаа суглуулдаг, hонирхон уншадаг «Советский воин», «Военные знания» гэхэ мэтэ сэрэгэй журналнуудай стол дээрэ хэбтэхые хараба. «Энэ хүбүүмни баhал ерэхэ жэлhээ сэрэгэй албанда мордохонь гээшэ» гэжэ hанахадаа эхын сэдьхэл бүришье хүлгөөтэй болоно.

Эхэ хүнэй зүрхэн иимэл ха юм. Үхибүүнэйнгээ үлгытэй хэбтэхэдэ үбдэнэ, уйлана аа гү гэжэ ёhоор унтажа ховохогүй. Тэдэнэйнгээ hургуулида hуража ябахадань баhал үлдэнэ, дааранагүй, хүндэ сохюулнагүй, тоомоо таhарнагүй аа гү гэжэ hанаата болохо. Мүн ехэ боложо, бэеэ хүсөөдшье ябахадань эхын зүрхэ сэдьхэл амар байдаггүй бшуу.

Мария Николаевна Осколкова арба гаран жэлэй саада тээ хоёр багахан үхибүүдтэй нүхэрhөө гээгдээ hэн. Өөрөө совхозой элдэб ажалда hаатан hамшангүй хүдэлжэ ябаад, хоёр хүбүүдээ hайнаар хүмүүжүүлжэ, «гарынь ганзагада, хүлынь дүрөөдэ хүргэжэ», хүнэй зэргын хүн болгожо табяа. Ехэ хүбүүн Василинь мүнөө сэрэгэй албанда, нүгөөдэ—Александр хүбүүниинь совхоздоо трактористаар хүдэлнэ.

Нүхэр Осколкова өөрөө урагшаа hанаатай, ажалша бэрхэ hаалишан гэжэ Дзержинскиингээ нэрэмжэтэ совхоздо суурхаhаар үнинэй. Тэрэ юhэн жэлдэ hаалишанаар хүдэлхэ зуураа, жэл бүри hү ехээр hаажа, социалис мүрысөөндэ ходо эрхимлэжэ гарадаг. Жэшээлхэдэ, нёдондо үнеэн бүриhөө 1800 килограмм hү haaxa түсэбтэй аад, 1950 гаран килограмм hү абаа. Байгша оной үнгэрhэн хоёр hара хахад соошье баhал hайн үрэ дүн туйлаба. Тусхайлбал, январь, февраль hарада түсэбэй ёhоор 2600 гаран килограмм hү hааха байбал, 2800 үлүүтэй килограмм hү hаагаа. Мүнөөшье үдэртөө үнеэн бүриhөө 6—7 килограмм hү алгадгүй абана.

— Мария Николаевна гансал өөрөө hайнаар хүдэлөөд, хара амяа хараад hанаа амар ябадаггүй. Фермынгээ ажалые hайжаруулха, нүхэдтөө али болохоор туhалха, залуушуулые hургаха гэжэ үнэн зүрхэнhөө оролдодог юм,— гээд фермые даагша М. Р. Паньков магтана.

М. НАМЖИЛОВ.

Зураг дээрэ: hаалишан М. Осколкова.

Э. ЛАПИНАЙ фото.

Бэшүүрэй аймаг.

ГОРЬКИИН НОМУУД ДЭЛХЭЙН АРАДУУДАЙ ХЭЛЭН ДЭЭРЭ

Горькиин зохёолнууд хари гүрэнүүдтэхи арадуудай хэлэнүүд дээрэ бүри үнгэрhэн зуун жэлэй hүүл багта хэблэгдэжэ эхилээ hэн. Тиихэдэ уран зохёолшын рассказуудай хоёр том амяраа номууд боложо согсологдоод, ород хэлэн дээрэ гараа бэлэй.

1899 ондо Россин арадуудай хэлэнүүд дээрэ Горькиин рассказуудай хэдэн оршуулга тунхаглагдаа hэн. Армян, грузин хэлэнүүд дээрэ суута «Сокол тухай дуунинь», латыш хэлэн дээрэ—«Кирилка», «Шудхэр тухай», «Гашуудахын баханда», «Финоген Ильич», эстон хэлэн дээрэ — «Кирилка» гэхэ мэтэнь толилогдоо. 1900 ондо азербайджан хэлэн дээрэ «Хорин зургаа ба нэгэ», армян хэлэн дээрэ — «Тобшолол», грузин хэлэн дээрэ — «Нэгэтэ намар», латыш хэлэн дээрэ — «Хорин зургаа ба нэгэ», «Коновалов», «Макар Чудра», «Фома Гордеев», татар хэлэн дээрэ — «Хани hайхасаанууд», эстон хэлэн дээрэ—«Емельян Пиляй» гэhэн рассказуудынь ниитэлэгдэжэ, үргэнөөр тараhан, олондо hайшаагдаhан юм.

Эхэнхи ушарта Россин арадуудай эрхим уран зохёолшод болон поэдүүд Горькиин зохёолнуудые түрэлхи хэлэнүүд дээрээ оршуулдаг hэн. 1901 ондо «Буревестник тухай дууень» армян хэлэн дээрээ Аветик Исаакян оршуулhан байха юм. 1908 ондо Ованес Туманян «Загаhашан ба фея» гэжэ балладыень оршуулаа. Литов поэт, драматург М. Шикшнис-Шаулянишкис 1899—1900-гаад оной уеэр түрэлхи хэлэн дээрээ «Сокол тухай дууень» оршуулаа, харин поэт, драматург, шүүмжэлэгшэ профессор Сруога 1913 ондо «Буревестник тухай дууень» литов хэлэн дээрэ «зэдэлүүлээ». Литвын үгытэй ангиин түрүүшын поэт Ю. Янонис 1914, 1915 онуудай уеэр «Оёорто» гэhэн зүжэг соо дуулагдадаг дууень, «Хамагта хамааргаша» гэhэн рассказыень түрэлхи хэлэн дээрээ оршуулаа юм. Гушаад оной тэн багаар, фашизмда эсэргүү хүдэлөөнэй Литвада hүжэрхэ уеэр поэт В. Монтвила «Эхэ» гэжэ суута романиинь гурбадахяа оршуулжа ниитэлүүлээ hэн. Тиихэдэ мэдээжэ поэт Антанас Венцлова «Минии университедүүд» гэжэ повестине оршуулаа бэлэй.

Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агуу ехэ дайнай жэлнүүдтэ суута поэтесса Саломея Нерис фашизмые илаха бата найдал, этигэлээр зоригжон, «Сокол тухай дууень», «Буревестник тухай дууень» шэнээр оршуулжа тунхаглаhан юм.

Агуу ехэ Октябриин социалис революциин илаhанай удаа Горькиин зохёолнууд СССР-эй арадуудай хэлэнүүд дээрэ үргэнөөр толилогдожо эхилээ hэн. Совет засагай жэлнүүдтэ агуу ехэ уран зохёолшын номууд СССР-эй, харин гүрэнүүдэй арадуудай 82 хэлэн дээрэ 1529 дахин, дүн хамта арбан дүрбэ хахад миллион хэhэгээр хэблэгдэhэн байха. Гансал «Эхэ» гэжэ романиинь СССР-эй арадуудай 53 хэлэн дээрэ 91 дахин, дүн хамта 825 мянган хэhэгээр барлагдаhан байна. «В. И. Ленин» гэжэ очеркнь СССР-эй арадуудай, хари хэлэнүүд дээрэ (СССР-тэ) 62 дахин оршуулагдажа, миллион хоёр зуун мянган хэhэгээр барлагдаа.

Тэрэл 1899 онhоо эхилжэ Алексей Максимович Горькиин зохёолнуудай оршуулга хилын саана үргэнөөр таража эхилhэн намтартай. Тиихэдэл Венгридэ — «Гашуудахын баханда» гэжэ рассказынь, Германида — «Емельян Пиляй», Францида — «Тэнүүл хүн» гэхэ мэтэ зохёолнуудынь ниитэлэгдээ бэлэй. Удаадахи жэлнүүдтэ уран зохёолшын номуудай оршуулганууд гайхалтай түргөөр хари хэлэнүүд дээрэ гаража эхилээ hэн. Хоридохи зуунай эхин багта Горькиин зохёолнууд англи, болгар, венгр, голлан, датска, испан, итальян, немец, норвег, поляк, серб, словак, словен, француз, хорват, чех, швед, япон хэлэнүүд дээрэ оршуулагдаа. Тиин Алексей Максимович бүхы дэлхэйдэ суутай уран зохёолшо болон тодорhон.

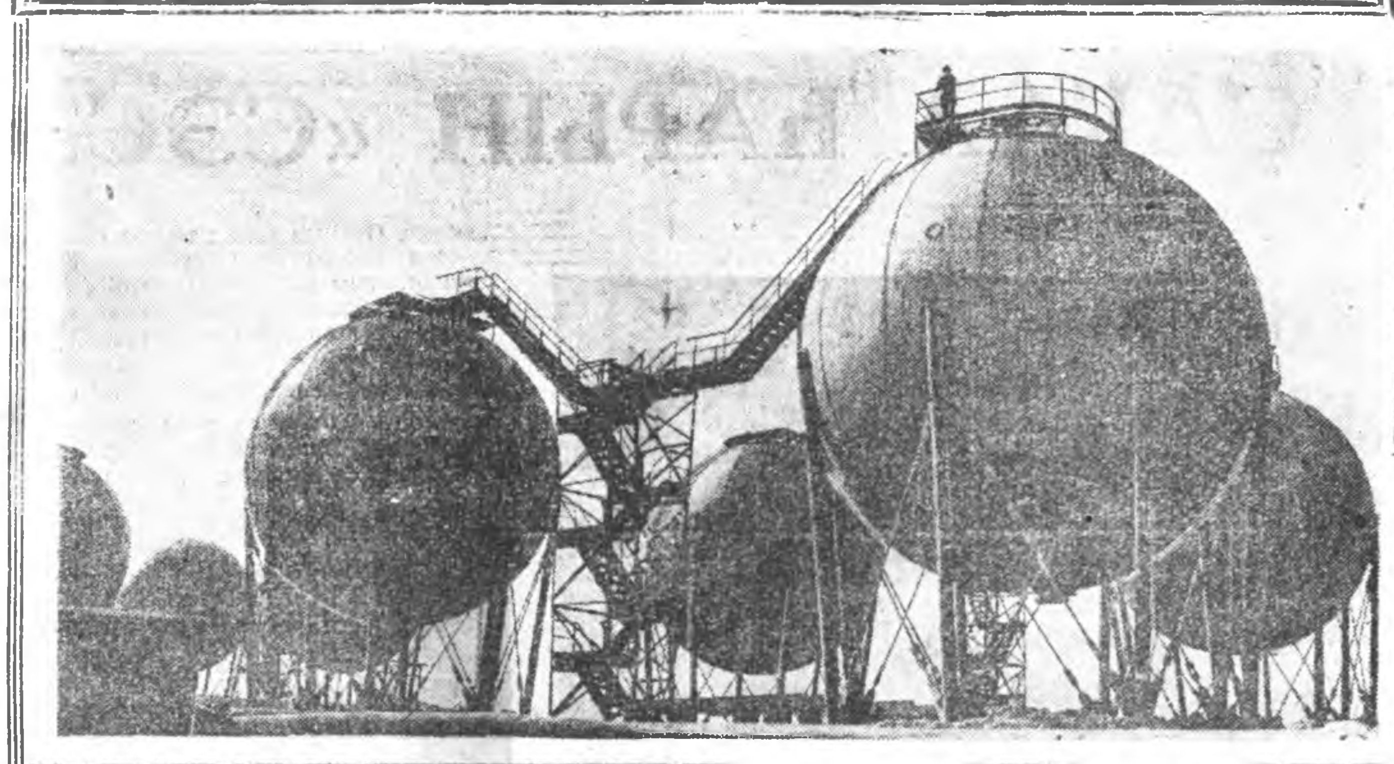
Максим Горькиин зарим зохёолнуудай оршуулганууд элдэб ушаралта ябадалдашье ородог байhан юм. «Оёорто» гэжэ суута зүжэгэйнь үшөө 1903 ондо немец хэлэн дээрэ барлагдаhан нэгэ хэhэг Горькиин нэрэмжэтэ музей соо (Москвада) олоной үзэмжэдэ табяатай байдаг. Тэрэниие үгы хэхэ гэжэ Гитлерэй засагаархидай шиидхээд байхада, типографиин хүдэлмэришэд найдамтай газарта нюужа абарhан юм. Дэлхэйн хоёрдохи дайнай дүүрэhэнэй hүүлдэ тэдэ хүдэлмэришэдэй нэгэнэйнь басаган үнэтэй нюусаяа Горькиин музейдэ дамжуулаа бэлэй. Тиин тэрэ номынь дэлхэйн үгытэй ангиин нэгэдэлэй, пролетаринадай интернационализмын бата бэхи үндэhэнэй гэршэ боложо, музейдэ орогшодон анхарал татан байна бшуу.

«Эхэ» гэжэ эгээл суутай романайньшье хубн заяан гайхамшаг hонирхолтой юм. Тус романай оршуулганууд дэлхэйн хүдэлмэришэн ангиин хүдэлөөндэ түсгаар, онсо үүргэ дүүргээ, дүүргэжэшье байдаг. 1907 ондо энэ роман эхин түрүүшынхээ хэблэгдэхэhээ хойшо Европын бүхы хэлэнүүд дээрэ оршуулагдажа захалаа бэлэй. Оройдоол нэгэ жэлэй хугасаа соо датска, итальян, серб, турок хэлэнүүд дээрэ оршуулагдаад байhан юм. «Эхэ» гэжэ романай нүлөөн доро олохон хүдэлмэришэд политическэ ажабайдалда түрүүшынхээ хабаржа эхилээ гэжэ Англиин шүүмжэлэгшэ, коммунист Ральф Фокс бэшээ hэн. 1910 ондо мэдээжэ румын социалист О. Кэлин, социалис литература хэблэдэг байhан И. Грозя гэгшэд өөhэдынгөө оршуулhан «Эхэ» гэжэ романиинь румын хэлэн дээрэ барлаха зүбшөөл гуйха зуураа, уран зохёолшодо иигэжэ хандаа бэлэй:

«Уран hайханайнгаа талаар үндэр хэмжээндэ бэшэгдэhэн байхаhаа гадна, бүхы дэлхэйн социалис литературада урда тээнь үзэгдөөгүй ехэ нүлөөлхы, тэмсэлдэ уряалхы хүсэтэй энэ зохёолтой румын уншагшадые, илангаяа Румыниин хүдэлмэришэн ангиие эрхэбэшэ танилсуулха хүсэлэнтэйбди».

«Эхэ» гэжэ роман румын хэлэн

АЗЕРБАЙДЖАНАЙ ССР. Агуу ехэ Октябриин 50 жэлэй ойн Сумгаитска комбинадай барилгын талмай аяар 7 километрэй зайда hунан үйлэдбэрилэн гаргаха, мүн бэшэшье орёо оньhон түхеэрэлгэнүүд мүнөө үгтөөд байна. Тбилиси, Ереван, Рустави болон бэшэшье городуудай хими приятинуудта тон шухаг байhан 44 янзын продукци, полуфабрикат болон комбинат гаргажа эхилхэ юм. Энэ комбинадай дүүрэн ашаглагдахада Эхэ химиин промышленностьда нилээд ехэ нэмэри орохо байна бшуу.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: комбинадай барилга дээрэ.

ТАСС

Кабанскын аймагай ажахынуудай дүй дүршэлhөө

ТОРФТОЙ НАМАГЫЕ ЯАЖА АШАГЛАХ

Хатаагдаhан намаг газарые шадаал hаа гүнзэгыгөөр хахалхада hайн. Кабанскын аймагай механизаторнууд торфтой газар хатааhанайнгаа hүүлдэ намагта ябадаг түсгаар плуг хэрэглэнэ. Тэрээгээр газарынь 23—26 сантиметр гүнзэгыгөөр хахалагдадаг.

Шэнэ газарай түрүүшээр иигэжэ хахалагдахада, хүрьhэниинь түргөөр hандарна, торфынь хахалhанай зэргэ гүнзэгыдэ орожо, шоройтой холигдоходоо, газарыень шанаржуулдаг юм. Теэд ямар сагта хахалхада таатайб? Тус аймагта энэ хүдэлмэри зунай үедэ үнгэргэгдэдэг. Гэбэшье нэгшэhэн торфтой зарим участогууд намар болотор элдүүрилэгдэнэ.

Тиигээд саашадаа хүндэ борнойгоор борнойлогдожо, газарайнь хүрьhэн зөөлэрүүлэгдэн тарилга хэхэдэ таатай болоно. Зүгөөр энэ аргые сагыень мэдэжэ хэрэглэхэ шухала. Түрүүшүүлэй дүй дүршэлые харахада, илангаяа намарай үедэ хэгдэнэ. Торфтой газар эртэ хахалагдаhан байбал, намар болотор хүрьhэниинь hандаржа, борнойлон зөөлэрүүлхэдэ эгээл таатай байдаг. Тиихэдэ намар борнойлогдоhон газарта нүгөө жэлдэнь эртын ургамал тарихада hайн.

Кабанскын аймагта хахалагдаhан намаг борнойлгодо БТД-22 түхэлэй хүндэ борнойнууд хэрэглэгдэжэ, тэрээгээр дүрбэ-таба дахин элдүүрилэгдэhэн байгаа. Түрүүн хахалагдаhан уруунь, хоёрдохилонь—жэhүүгээр, хойшолоо хүндэлөөшэнь борнойлдог аргатай. Теэд анханайнь борнойлго юундэ хүндэлөөшөө хэгдэнэгүйб гэбэл, шэнээр хахалагдаhан газарай өөдөө хабиргалаад байhан хүрьhэн хүндэлөөшөө борнойлогдохо доо, эдэрэнгүйгөөр газартаа урбалдашадаг. Тиимэhээ тарилгын урда тээ үшөө дахин диисхэдэхэ хэрэг гарана.

Илангаяа торф ехэтэй, намаг газарые уhа хэдэг хүндэ катогуудаар хүрьhыень дараха шухала. Ушарынь юуб гэхэдэ, нэгэдэхеэр, газарай нюруу нягтаржа, шииг нойтон баригдана. Хоёрдохёор, поли тэгшэрдэг, тарилга хэхэдэ гү, али хуряалгын үедэ hайн болоно. Зүгөөр газарай нюруе хүндэ катогуудаар дараан жэвдэлхэ гээнэ ургасада hайнаар нүлөөлдэг. Ямаршье шэнэ газар элдүүрилэгдээд, hүүлдэ hайса жэгдэлэгдэhэн байбал, тэндэhээ баян ургаса абтадаг гэжэ Кабанскын ажахынуудай дүй дүршэл харуулаа. Эндэ хабартаа, тарилга хэгдэхын урда тээ элдүүрилэгдэжэ байhан намаг бүхыдөө жэгдэлэн дарагдадаг болонхой.

Мүнөө үедэ газар таряалан hайжаруулха, үрэжэлтэй болгохын тула ехэ хүдэлмэри ябуулагдана. Тиимэhээ шэнэ газарай үрэжэлые муулуулангүй ашаглаха талаар эрдэмтэд баhал өөhэдын hанамжатай. hүүлшын жэлнүүдэй туршалганууд дээрэhээ харахада, илангаяа шэнэ газар жэл бүри хахалагдажа байхадаа үрэжэл багатай болодог гэжэ тодоруулагдаа бшуу. Энэ ушарта юун хэгдэhэн байгааб? Түрүүшын элдүүрилгэhээ хойшо гурбадахи, дүрбэдэхи, табадахи жэлнүүдтэнь шэнэ газарые дахин хахалангүйгөөр, хабартаа диисхэдээд, хүндэ борнойгоор хүрьhыень зөөлэрүүлээд, тарилга хэдэг байна. Тиимэ полиhоо шэнэ тунга газарайхиhаа дутуугүй ургаса хуряагдаhан байха юм. Иимэ арга халаа үшөө нэгэ hайн талатай. Яахадааб? Ган гасууртай жэлдэ тогтуулритай ургаса абтана. Шэнэ газар ходо хахалагдангүйгөөр, диисхэдэгдээд байхадаа үрэжэлөө алданагүй ха юм. Теэд хэды жэл удаа иимэ газар хахалагдахагүй ёhотойб гэhэн асуудал гаража магад. Кабанскын аймагай бусад ажахынууд дүрбэ-табан жэлдэ газараа гансал диисхэдээд, тарилгаяа хэжэ байдаг. Тиимэ газарта шэниисэ, обёос, зелёнко таригдана.

Үтэгжүүлгэ яажа хэрэглэхэб? Элдүүрилэгдэhэн шэнэ газарые, илангаяа ашаглалгада оруулагдаhан намагые үтэгжүүлхэ шухала. Торфтой газар калий болон фосфор багатай байдаг. Тиимэhээ фосфорно-калийна үтэгжүүлгэ хэрэгтэй. Хартаабха, корнеплод, овощ гэхэ мэтэ ургамалнуудые тарихадаа, түрүүшынь жэлhээ эхилэн калийна үтэгжүүлгэ ехээр оруулха шухала. Харин торфтой газарай азот ехэтэй байдаг тула наг шэбхэ болон азотно бусад үтэгжүүлгэ хэрэглэhэнэй хэрэгүй.

Ургасада үнэhэн ехээр нүлөөлдэг. Хэрбээ горох-обёосой холисын таригдаhан газарта гектарай 5 центнер үнэhэ оруулаа hаа, ургасань 10—20 центнерээр нэмэнэ. Мүн ургасада үтэгжүүлгын ямар нүлөөтэй байhаниие гэршэлhэн ондоо жэшээнүүдшье бии. Горох-обёосой таригдаhан торфтой газарта Кабанскын сортоучасток туршалга хэжэ, фосфорно-калийна үтэгжүүлгэ оруулхадань, ургасань гектар бүриин 13—17 центнерээр нэмэhэн байгаа. Тиимэ үтэгжүүлгэ хабарай сагта, тарилгын урда тээ хэрэглэхэдэ зохистой. Мүн намартаа таряалан дээрэ 2 тонно хүрэтэр бутархай извёстхо түсхай борнойгоор диисхэлэглэжэ оруулагдана.

hүүлшын жэлнүүдтэ Кабанскын аймагай ажахынуудта микро-үтэгжүүлгэ туршагдана. Тиигэжэ торфтой газарта тэрэнэй hайнаар нүлөөлдэгынь мэдэгдээ. Энэ үтэгжүүлгын хэмжээе алдангүйгөөр газарта тараагаа hаа, илангаяа ороохо таряанай ургаса нилээд дээшэлнэ.

Торфтой газарта анха түрүүн юу тарихаб? Тиимэ газарай уhые хатааhанайнгаа удаа сабшалан гү, али малай бэлшээри болгон хэрэглэхэдэ таатай. Яахадааб гэбэл, түрүүшын хэдэн жэлдэ буртаг үбhэн ехэ, газарайнь хүрьhэн муу байдаг. Торфтой газар хахалагдаад, дүрбэн жэлэй хирэдэ байхадаал, хүрьhэниинь бутаржа, шоройтоёо холисолдожо hайжардаг. Энэ ушарhаал шэнээр элдүүрилэгдэhэн торфтой намаг газарые дүрбэн жэлhээ бага бэшэ болзорто байлгажа, тарилга хэгдэдэг болонхой. Кабанскын аймагай ажахынууд тиимэ газартаа эгээл түрүүшээр горох-обёосой холисо таридаг. Тэрэнь иимэ хэмжээгэй: гектар газарта 80—90 килограмм обёосой, 120—130 килограмм горохой үрэhэн холигдожо таригдадаг. Эндэхи эрхэ байдалда июниин 15—20 үдэрнүүдтэ тарилга хэхэдэ эгээл зохид гэжэ тодорхойлогдонхой. Горохойнь сэсэглэжэ байха үедэ хуряалга хэгдэдэг. Газарынь hайнаар элдүүрилэгдэжэ, богони болзорто таригдаад, гектар бүриhөө 40—70 центнер холимол тэжээл хуряагдан абтана. Хэрбээ газарай хүрьhэндэ торфын нимгэхэн байбал, хоёрдохи жэлдэнь обёос тарижа ургуулхала болохо. Кабанскын совхоздо иимэ арга хэрэглэгдэжэ, гектар бүриhөө 15—25 центнер ороохон хуряагдаhан байгаа.

Шэнээр ашаглагдаhан намагые гурба-дүрбэн жэлэй туршада элдүүрилхэдэ газарайнь хүрьhэн бүри зөөлэрдэг. Намартаа газарынь дахин 25—30 сантиметр гүнзэгыгөөр хахалагдана. Хабартаа диисхэдэжэ, хүндэ катогуудаар дараад, тарилгын урда тээ калийна болон фосфорно үтэгжүүлгэ оруулагдана. Кабанскын совхоздо хэрэглэгдэhэн энэ дүршэлэй hайн талань харагдажа, ажахынуудта иигэжэ дурадхагдаhан байгаа гэбэл: хабарай үедэ элдүүрилэгдэhэн торфтой намагые 2—3 дахин хүндэ борнойгоор борнойлхо. Тиигээд республика дотор таригдадаг үндэhэ багатай хяаг, волоснец гэхэ мэтые гү, али бобово ургамалнуудай дундаhаа хүсы үбhэ тарихада таатай байба. Кабанскын совхоз энэ арга хэрэглээд, хойто жэлынь тэрэ газартаа залаата ургамал тариhан байна. Энээнэй хажуутаар юу мэдэхэ хэрэгтэйб? Хэрбээ июнь hарын эхеэр тарилга хэхэ болоо hаа, хүсы үбhэн муугаар ургана. Яахадааб гэхэдэ, торфтой газар удаан гэдэлдэг юм. Июниин эхеэр тиимэ газарай хүрьhэн 15—18 сантиметр лэ гэдэhэн байдаг тула хүсы үбhэнэй үндэhэн доошоо hайнаар үндэhэлжэ шадангүй ургасань муудадаг. Зүгөөр энэ ушарта залаата таряан ургаса ехэтэй. Түрүүшээр торфтой газарые элдүүрилжэ байхадаа. Кабанскын бусад ажахынууд

...гша оной мартын 12-ой үдэр Улаан-Үдэ хотодо ...аймнай республикын соёл культурын хүдэлмэри...дэй зүблөөн боложо үнгэрһэн байна. Энэ хурал... соёл гэгээрэлэй эмхи зургаануудай хүдэлмэрилэг... артистнар, уран зохёолшод, композиторнууд, уран ...шад, тэрэшэлэн партийна, советскэ, профсоюзай ...зацинуудай түлөөлэгшэд хабаадаа. Тэдэнэр ...-эй XXIII съездын хараалһан асари ехэ зорилго... бэелүүлхын тула республика дотороо соёл куль...сашадань хүгжөөхэ шухала асуудалнуудые ... хэлсэһэн байна.
...үблөөнэй материалнуудһаа манай газетын энэ ...анда толилогдобо.

...ДЭЭРЭ: Зүблөөндэ хабаадагшад—Баргажан һуу... механик Б. А. Крылов, Ахын аймгүйсэдкомой ... таһагые даагша Атархеев, Яруунын аймагай ...зм» колхозой парткомой секретарь Ц. Д. Галса...ралгын үедэ.

Э. ЛАПИНАЙ фото.

...О, БАРИМТАНУУД

...ет засагай 50 жэлэй туршада манай Буряадта 300 про... предприяти баригдаһан. Тэдэнэй гаргаһан продук... ...ССР-эй 80 хизаар, область, республикануудта ба харин ...дэ ошодог.

* * *

... Буряадай республикада 613 клуб, 100 гаран ...кэ, хүгжэмэй 25 һургуули, 4 театр, 3 музей, 866 ки...алгэ, 57,6 мянган телевизор, 93,3 мянган радиоточка, ... театр, 1300 уран һайханай бүлгэм соёлой хүдэлмэри ...

* * *

... бүри буряадай театрнуудта 500 мянган хүн зон ябадаг, ...он хүн кино харадаг, харин телевизор харагшад 60 ... болоо. 1966—1967 онуудта манай театрнууд 33 шэнэ ... табиһан байна.

...МДО—ҮРГЭН ЗАМ

...номой аша туһаар би бэеэ олоһон хүм», — гэжэ агууехэ ... уран зохёолшо А. М. Горький бүри дэлхэй дээрэ суутай ...даа хэлээ һэн. Мүнөө үеын совет хүнэй ажабайдалда ном ... бүхөөр оронхой.

...мын профсоюзна биб...гша нүхэр А. БЕЛЯК:
... бүри манай библио... ...хаха дуратай олошор... ...дэнэй эрилтэшье ехэ ...лэй урда тээ һонир... ...нь мүнөөдэрэй уншаг...агүй гэхэдэ болоно. ...айн, ородой ехэ ехэ ...одой номуудые угаа ...уряадай уран зохёолшо... ...ее үеын совет литера... номуудые эридэг. Гад... элдэб техническэ, хү...дицинскэ, һургуулиин ...ор хэрэглэдэг болоо.
...ада манай библиотекэ, ... олон уншагшадайнгаа ... биранагүй. Номууд ...ридэг хэрэгтэй номууд ...ние захиха гэхэдэш ... Иимэ байдал ган...уэгдэнэгүй ёһотой. ...арим библиотекэнүүд ...дана гэлсэгшэ. Мүнөө... ...үүдэй һууха ном ...гэр библиотекэ бэшэ ... Илангала Буряадай ...бэшэһэн, хүүгэдэй ... Юундэшьеб хэблэлһээ ...д сэхэ уншагшадтаа ...ой магазинда хэдэн ...г. Минии һанахада, ...он түрүүн библиотекэ... ёһотой.

... колхозой түрүүлэг... ...ЫБИКЖАПОВ:
...мэдэһээр, манай кол... ...эгээл ехэ ажахы... ... тоологдодог. Бидэ ... байшан барлаабди. ...днай һайн клубууд, ... бии. Манай колхозой ...эй библиотекэнүүдтэ ...ческа центр эмхидхэг... ...хараад үзэхэдэ бур... ...л дуратай но... ...ааг, хэрэглэдэг ха ...аар аабза. Би тии... хэлэхэ байнаб. Но... Илангала техниче... ... элдэб номууд үгы ... Сагай ябаса түргэн ха ... ажахы хүгжэнэ. ... гээд лэ манай мэр... ...юндэнь, хэрэгтэй ... Жэшээнь, мүнөө ... шэнэ трактор гарана. ...ай «ДТ-54» тухай ..., теэд энэ тракторнай ...олинхой юм. Тооло... иимэ жэшээ олон. ...олхозоороо шэнэ но... ... бэлэрдэг гээшэ... ...хош. Теэд хэрэгтэй ...уй. Хүнииe Москва ... гээшэ гүбди? Техни... ... үгы хада һайн уран ...дые абая гэхэдэш, ...скэ номуудые абаха мүнгөө юундэ гаргашалаагүйбта гээд хэрэгтэй номуудыеш абхуулхагүй. Иимэ бэрхэшээлнүүд үзэгдэдэг. Ядахадаа элдэб мэхэ хэжэ зориһоноо бэелүүлхэш. Теэд тэрэнэйш һүүлээр элдэб хөөрэлдөөн гараха, хараалгахаш, хуули эбдэһэн хүн болохош. Сэхынь хэлэхэдэ, уншагшадтаа шэнэ номуудай түргэн хүрэдэг болохын түлөө олониитээрээ оролдоогүйдэмнай аргагүй болоо.

«Байгал» журналай редактор нүхэр А. БАЛЬБУРОВ:
— Уншагшадтаа шэнэ номой түргэн хүргэгдэхын түлөө мүртэй юумэн хэгдэнэгүй гэжэ мүнөө энэ зүблөөн дээрэ олохон хүн тэмдэглэбэ. Нээрээшье хэблэлһээ гараһан шэнэ номууд юундэ магазинуудта удаан хэбтэнэ гээшэб? Би республикынгаа чилээд олохон аймагуудаар ябаһан байнаб. Тэндэхи магазин библиотекэ хоёрто заабол орожо харадагби. Буряад зохёолшодой ном байхагүй, бишье һаа хуушанай, һанги набта буушаһан юумэн үзэгдэхэ. Харин городой «Тэрэнги» магазин соо шэнэ номууд һүри һөөг хэбтэхэ. Бидэ Уран зохёолшодойнгоо холбоондо хэлсэжэ үзөөд, иимэ нэгэ дурадхал библиотекарьнуудтэ хэлэхэ гэлсээбди. Нэгэдэхеэр, библиотекарь нютагайнгаа хүнүүдэй захил суглуулжа, Улаан-Үдын номой магазинуудһаа номуудые сэхэ худалдажа абаашаг лэ. Энээндэ мүн тэндэхи ажахынышье мүнгэ һомолхол. Хоёрдохёор—республика доторхи бүхы библиотекэнүүд «Байгал» журналаа заабол хоёр хэлэн дээрэ захиха ёһотой. Нэгэ нэгэ хэһэг захингүй, 2—3 экземпляр библиотекэдээ захихада болохол. Тиибэл тэрэ колхозой гү, али һууринай, предприятиин уншагшад Буряадай зохёолшодой һайн һайн номуудтай саг соогоо танилсаха һэн. Гурбадахяар—мүнөө үедэ үнгэргэгдэжэ байгаа Буряадай литература, искусствын долоон хоногуудай үедэ ном тараалга, худалдалга бүри үргэн дэлисэтэйгээр ябуулагдаха ёһотой.

Эдэ бүхы хүдэлмэриие Буряадай Уран зохёолшодой холбоон, хэблэлэй управлени, библиотекэнүүдэй, магазинуудай хүдэлмэрилэгшэд нэгэн доро ябуулха ёһотойбди.

* * *

Республикын соёлшодой зүблөөн дээрэ мүн ВЛКСМ-эй Буряадай обкомой секретарь нүхэр **М. Маханов,** Буряадай Уран зураашадай холбооной түрүүлэгшэ нүхэр **А. Казанский,** оперо ба баледэй театрай директор **Д. Яхунаев,** «Знани» бүлгэмэй харюусалгата секретарь нүхэр **М. Сергеев,** Буряадай профсоюзай областной комитедэй таһагые даагша нүхэр **А. Совгир,** мүн КПСС-эй Буряадай обкомой секретарь **А. А. Бадиев** болон бусад үгэ хэлэһэн байна.

СОЁЛОЙ ДОБТОЛГЫН СОГТОЙ АЛХАМУУД

НЭРЭ ХҮНДЭЕЭ ДЭЭРЭ ҮРГЭЖЭ ЯБАЯ

БурАССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын орлогшо нүхэр В. А. САХЬЯНОВАЙ элидхэлһээ

Манай республикын соёл культурын хүдэлмэрилэгшэд бүхы совет арадтаяа хамта коммунис байгуулалтын асари ехэ зорилгонуудые эршэмтэй бэелүүлжэ байнхай. Түрүү үзэл бодолтой, дүрбэн тэгшэ совет хүнүүдые хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ эдэнэй бэелүүлдэг үүргэ сэгнэшэгүй ехэ. Манай гүрэндэ соёл культурын эмхи зургаануудай, культура ба искусствын бүхы хүдэлмэри имагтал ажалша хүндэ зорюулагданхай гээшэ. Мүнөө театрта ябадаггүй, кино харадаггүй, библиотекэ ошодоггүй хүниие Буряадта олохонь бэрхэтэй. Уужам дэлгэр оронoймнай нютаг бүхэндэ аржагар шэнэ гэрнүүдтэй тосхонууд бодоно; иимэ тосхондо 300—500 хүнэй һууритай культурын ордон, дунда һургуули, хэлхеэ холбооной байшан, оёдолой мастерской, парикмахерска, хубсаһа угаадаг газар гэхэ мэтэ хүн зоной ажаһуудалай хэрэглэмжэ хангана. Юрын нэгэ айлда оробол тнай, тэндэ дунда, дээдэ һургуулитай хүн таниие угтаха; тэрэ айлдаа телевизор харахат, үхибүүдынь ясли, саадта, һургуулида ябаха, үдэшэндөө нютагайнгаа уран һайханайхидай, үгышье һаа Улаан-Үдэһээ ерэһэн артистнарай дуу шагнаха, балет, зүжэг хараха. Тэрэ хүн табан үдэр хүдэлөөд, хоёр үдэр амардаг, жэлэй алишье сагта дуратай курортдо ошожо амарха эрхэтэй, энэ хүн гүрэн түрэеэ хүтэлэлсэдэг, арад зонойнгоо ашэ туһада оролдодог.

Энэ хадаа манай юрын лэ ажалша буряадай байдал ха юм даа. Оройдоол 50 жэлэй урда тээ баяд ноёдой дарлалта доро зобожо тулижа ябаһан арад имагтал Агуу ехэ Октябриин социалис революциин, Ленинэй Коммунис партиин ашаар иимэ һайхан байдалтай болоо. Манай эрхим хүбүүд, басагад — СССР-эй арадай артистнар Л. Сахьянова, Лх. Линховоин болон бусад буряад арадайнгаа дуу хатарые бүхы дэлхэй дээрэ зэдэлүүлнэ; Х. Намсараевай, Ж. Тумуновай зохёолнууд, Ц. Сампиловай, Д-Н. Дугаровай зурагууд, Б. Ямпиловай, Ж. Батуевай, Д. Аюшеевэй хүгжэмүүд совет арадаймнай яһатан бүхэндэ танил, тэдэнэй шэхэнэй шэмэг, сэээжын баяр болонхой.

Иимэ ехэ амжалта ленинскэ суута национальна политикын манай гүрэндэ илаһанай, удхаараа социалис, түхэл маягаараа национальна искусствын ехээр хүгжэһэнэй гэршэ ха юм. Бидэнэй зорилго хадаа энэ илалтаяа батадхаха, улам саашань хүгжөөхэ хэрэг болоно. Имагтал ажал дуун хоёрой улам дүтэ, бата нэгэдэлтэй байхын түлөө манай соёлшод, литература болон искусствын хүдэлмэрилэгшэд хүсэ шадалаа гамнангүй хүдэлхэ зэргэтэй. Иимэ ажал һайхан, иимэ баяр асардаг соёлой гуламтанууд республикадамнай олон.

> „*Соёл культурын эрхим түйлалтанууд манай арадай оюун ухаанай баялигта бүхөөр нэбтэрэн оронхой, эдэ түйлалтанууд бүхы хүн түрэлтэнэй түрүү соёл культурын баялигые арьбадхана... Совет соёл культура революционно һайн һайхан уг зорилгын тугые дээрэ үргэн ябадаг*“.
>
> (Октябриин 50 жэлэй ойгоор КПСС-эй ЦК-гай гаргаһан Тезисүүдһээ).

Ойн жэлдэ манай Буряадай республикын Сэлэнгын аймагай Юрөөгэй ба Загаһатын, Мухар-Шэбэрэй аймагай Түгнын ба Хонхолын, Улаан-Үдын аймагай Ивалгын, Ороонгын культурын байшангууд, Яруунын аймагай Кондын, Захааминай аймагай Санагын ба бусад хүдөөгэй клубууд болон олон тоото соёлой гуламтанууд эрхим һайнаар хүдэлөө. 1967 ондо гансахан хүдөөгэй клубууд 3800 элдэб үдэшэ, 17600 лекци, 11840 спектакль ба концерт үнгэргэһэн байна. Эдэ бүгэдэдэнь 3 миллион хүн зон ябаа, наадандань 50 мянган хүн хабаадаа.

Хүдөөдэ, мүн хото газарнуудташье соёлой хүдэлмэриин амжалтанууд бэлэхэнээр түйлагдадаггүй. Эндэ манай партийна, комсомолой, профсоюзай болон бусад эмхинүүдэй үдэр бүриин оролдолго гаргагдана, мүн дутуу дундануудшье бии. Илангаяа хүдөөгэй клубуудай дэргэдэ саг үргэлжэ хүдэлжэ байдаг эдэбхитэд үсөөн, нютагай интеллигенци үшөөл хашанаар соёлой хүдэлмэридэ хабаададаг, зарим клубуудай, культурын байшангуудай ба ордонгуудай материальна бааза һула. Олохон клубай хүдэлмэри нэгэ янзаар үнгэрдэг, шэнэ шэнэ һонин зүйлнүүдые ажал хүдэлмэридөө тэндэхи соёлшод нэбтэрүүлнэгүй, тиимэһээнь хүн зон клубта үсөөн ябадаг болоно бшуу.

Хүдөөдэ соёлой хүдэлмэри эрхим һайнаар ябуулхын тула манай республикын аймагай түбүүд түбхын түрүүн һайн методическа лекторинууд болохо ёһотой. Аймагуудайнгаа центртэ культурын байшан, ехэшүүлэй ба багашуулай библиотекэ, арадай театр, арадай музей, хүүгэдэй хүгжэмэй һургуули, амаралтын сэсэрлиг, спортивна түхеэрэлгэнүүдые, уран һайханай мастерской, культурын университет хүдэлдэг болгохо ёһотойбди. Соёлой эдэ эмхинүүдые хүсэндэнь хүргөөд, тэдэниие бэрхэ мэргэжэлтэдээр хангаад байхадаа, хүдөөгэйнгөө соёл культурые эрид дээшэлүүлхэ арга боломжотой болохо байнабди. Иигэжэ түбхын түрүүн республикынгаа аймагай түбүүдые түхэл маягаарнь, ажал хүдэлмэреэрнь, хүн зоноорнь городтой адли болгохо—гол зорилгомнай. Энэ хүдэлмэридэ хайша хэрэгээр хандаха хүн хүдөөдэ олдохогүй байха гэжэ һанагдана.

Агуу ехэ Октябриин социалис революциин 50 жэлэй ойдо бэлэдхэлэй үедэ манай соёл культурын хүдэлмэрилэгшэд ехэ юумэ хээ, мүнөө хэжэшье байна. Тэдэнэй энэ эрмэлзэл В. И. Ленинэй 100 наһа гүйсэһэнэй ойе нэрэтэй түрэтэйгөөр угтахын түлөө бүгэдэ арадай тэмсэлтэй нягта холбоотойгоор элсүүлэгдэнэ. Энэ бүхы дэлхэйн ажалшан арадай гайхамшагта ехэ һайндэрые угтахадаа бидэ соёл культураяа улам хүгжөөхэ, В. И. Ленинэй захяа заабаринуудай бододоор бэелжэ байһые харуулха болонобди. Тиимэһээ соёл гэгээрэлэй хүдэлмэри тусхай түсэбэй ёһоор, уг зорилготойгоор ябуулагдаха болоно. Хатар нааданшье хадаа, кино зурагшье хадаа булта нэгэ удхатай, З. И. Ленинэй агууехэ хэрэгэй дэлхэй дээрэ илан мандажа байһые гэршэлһэн байха ёһотой. Илангаяа арадуудай хани барисаанай, бүхэдэлхэйн хүдэлмэришэн ба ажалшан арадай интернациональна нэгэдэлэй, уласхоорондын коммунис ба хүдэлмэришэнэй хүдэлөөнэй асари ехэ илалтануудые арад зондо бүри дүтөөр ойлгуулхын, харуулхын тула библиотекэ ба клубуудта, театр болон кинонуудта тусхай түсэб табигдаха зэргэтэй. Партиин XXIII съездын ба хойшонхи пленумуудай шиидхэбэринүүдые амжалтатай бэелүүлжэ байһан совет арадаймнай шэн зоригто баатар ажал тунхаглагдаха ёһотой.

Эдэ бүхы ажал хүдэлмэриие эрхимээр ябуулха хүнүүд манай Буряадта бии, тэдэнэй зэргэ үдэр бүри олошоржо байдаг. Хүдөөгэймнай уран һайханай түлөөлэгшэд Эрхүү хотодо үнгэргэгдэһэн зональна харалгада түрүү һуури эзэлээ. Москвада магтуулаа һэн, ЛВРЗ-гэй культурын байшангай, Хэжэнгын, Ехэ-Куналейн, Нарһатын культурын байшангуудай, Галуута-Нуурай шахтернуудай, Оронгын, Бэшүүрэй арадай хоорнууд мэтэ, Барханай, Захааминай Кабанскын арадай театрнууд, ЛВРЗ-гэй, «Текстильщик» клубай, мяханай комбинадай уран һайханай бүлгэмүүд мэтэ коллективүүд В. И. Ленинэй түрэһөөр 100 жэлэй, Ленинскэ комсомолой тогтоһоор 50 жэлэй, К. Марксын түрэһөөр 150 жэлэй ойн хүндэлэлдэ бэлэдхэлэй үедэ республика дотор улам олошорхо ёһотой.

Зүгөөр бэлигтэй, һургуули һайнтай соёлшодоор олон болоогүй һаа, соёлой хүдэлмэриие мүнөө үеын эрилтэдэ харюусамаар ябуулхадамнай бэрхэтэй болохо. Зүүн Сибириин культурын институт, хүгжэмэй, соёл гэгээрэлэй училищинууд манай республикада соёлшодые үшөөл үсөөнөөр үгэнэ, илангаяа залуушуулые һургуулида абахадаа тэндэ бэлигтэй хүнүүдые ёһотоор шэлэлгэ хэгдэнэгүй. Тиимэһээ тус һургуулинуудые дүүргэһэн мэргэжэлтэд ондоо хүдэлмэринүүдтэ ажаллашадаг байна. Жэшээнь, культурын һургуули дүүргэһэн 350 хүнэй 108-иинь тэрээгээрээ хүдэлнэгүй. Нёдондо дээдэ ба дунда һургуулитай 41 хүн хүдөө эльгээгдээ һэн. Тэдэнэй 27-иинь мүнөө тэндээ хүдэлнэ. Мүн манай колхозууд, совхозууд инженер, механик, зоотехник, агроном мэтэ мэргэжэлтэдые яһала бэлдэлэг аад, соёлшодые нютагайнгаа хүнүүдэй дундаһаа һургахын түлөө бага үүсхэл гаргадаг байна. Тиихэһээ гадна, зарим газарта соёлшодые тусхай ажалһаань ондоо юумэндэ зарадаг, байрынь, байдал һуудалайнь талаар анхардаггүй баримтанууд дайралдадаг. Жэшээнь, Шергинскэ сельскэ Соведэй түрүүлэгшэ нүхэр Орлов 1968 ондо соёлшодтоо нэгэ һарынь салингһаа бэшэ мүнгэ «налог суглуулагданагүй» гээд үгөөгүй байһаар.

Соёлой хүдэлмэриие эрхимээр ябуулхын тула мүн хүдөөгэймнай клубуудай, культурын байшангуудай материальна бааза һайжаруулагдаха зэргэтэй. Энэ талаар яһала ажал хэгдэдэг. Культурын министерство энэ хэрэгтэ 1962—1964 онуудта 170 мянган түхэриг гаргашалһан һаа, 1965—1967 онуудта 850 мянган түхэриг гаргашалаа. Гэбэшье, хүдөөдэ һайн мебель, клубай хэрэгсэл, хүгжэмэй инструментнүүдһээ эхилээд, шэрэ, саарһан хүрэтэр дуталдаһан зандаа. Эндэ нютагай ажахынуудай өөһэдынгөө зүгһөө оролдолго гаргаагүйдэ аргагүй байна. Бэшүүрэй, Кабанскын, Мухар-Шэбэрэй, Түнхэнэй, Хориин аймагай олон ажахынуудай хүтэлбэрилэгшэд соёлой барилгада ехэ мүнгэ һомолдог, хүдөөгэй культурада онсо анхаралаа хандуулдаг. Теэд Баргажанда, Яруунада, Загарайда тэндэхи хүтэлбэрилэгшэдэй хайша хэрэгээр хандаһан дээрэһээ соёлой олохон гуламтануудай барилга унжагайруулагдана.

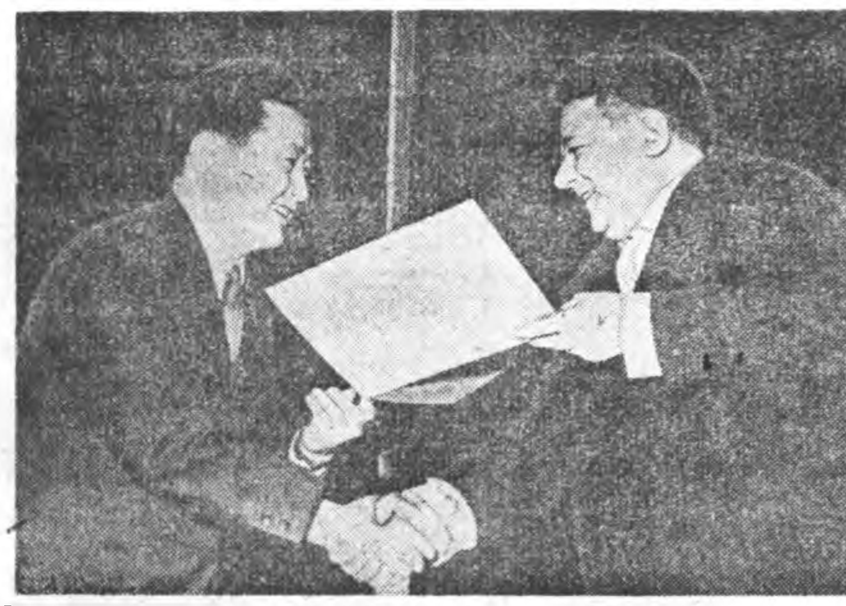
Энэ мэтэ дутуу дунданууд соёл культурымнай хүдэлмэридэ үшөөл дайралдаһаар. Гэбэшье республикымнай олониитэ, ажахынуудай хүтэлбэрилэгшэд, интеллигенци түйлаһан амжалтануудаа батадхан, шэнэ зорилгонуудые хараална, бэелүүлнэ. В. И. Ленинэй түрэһөөр 100 жэлэй, ВЛКСМ-эй тогтоһоор 50 жэлэй, К. Марксын түрэһөөр 150 жэлэй ойн хүндэлэлдэ республикымнай соёл культурын хүдэлмэрилэгшэдэй нэрэ хүндэеэ улам дээрэ үргэхэ байһандань зааханшье бэжэг түрэнэгүй.

ТОО, БАРИМТАНУУД

Буряадай театрнуудай репертуарта Даргомыжскиин «Русалка», Вердиин «Риголетто», Бизен «Кармен», Гуногой «Фауст», Шиллерэй «Муу мэхэ ба инаг дуран», Шекспирэй «Лир хаан», Гольданиин «Хоёр ноёной богоол», Островскиин «Залинта аадар», Чеховэй «Эгэшэ дүүнэр», Горькиин «Дайсад» гэхэ мэтэ дэлхэйн ба ородой классигуудай зохёолнуудай ородогынь гайхалгүй болоо.

* *

Совет засагай 50 жэлэй ойдо манай театрнууд Дзержинскиин «Хүнэй хуби заяан», Холминовой «Анна Снегина», Ямпиловай «Нюдөө хараба» гэһэн оперонуудые, Штейнэй «Океан», Метелицын ба Никифоровэй «Ангарын военком», Батожабайн «Эхэ тухай домог», Бальбуровай «Революциин дүлэн соогуур», Шагжинай «Галта Джунгли» гэһэн пьесэнүүдые табяа.

Буряадай соёл культурын олон эдэбхитэд СССР-эй Культурын министерствын, культурын хүдэлмэрилэгшэдэй профсоюзай ЦК-гай диплом болон Хүндэлэлэй грамотануудаар шагнагдаа. Тэрэ тоодо Буряадай филармониин директор нүхэр А. Кузмерш энэ шанда хүртэһэн байна.

Зураг дээрэ: БурАССР-эй культурын министр П.-Ж. Н. Нимаев тэрээндэ Хүндэлэлэй грамота барюулжа байна.

Э. ЛАПИНАЙ фото.

ҺАНАМЖА ДУРАДХАЛНУУД ОЛОН БАЙГАА...

Зүблөөн дээрэ үгэ хэлэһэн хүн бүхэн республика доторхи соёл культурынгаа хүдэлмэриие саашадань хүгжөөхын, тэрэниие сагай эрилтэдэ хүрэмөөр ябуулхын тула, мүн В. И. Ленинэй түрэһөөр 100 жэлэй ойн хүндэлэлдэ ямар хэмжээ ябуулгануудые хэжэ байһанаа хөөрөө, дүй дүршэлөө хубаалдаа. Хүдөөгэй соёлой хүдэлмэридэ, дутуу дунданууд бии, шиидхэгдэхэ ёһотой асуудалнуудшье олон. Тэдээн тухай доро хэлэнэд:

Сэлэнгын аймгүйсэдкомой культурын таһагые даагша нүхэр Н. МАДУЕВ:

— Манай аймагай залуушуул дунда һургуули дүүргэхэлээрээ город тээшэ тэгүүлдэг, зарим залуу мэргэжэлтэдшье Сэлэнгэһээ ябахаяа һанадаг байна. Юундэ иимэ ушар үзэгдэнэб? Зарим Улаан-Үдэ дүтэ аад, яаха аргагүй татана гэдэг. Тиимэ бэшэ. Гол шалтагааниинь—хүдөөгэймнай тосхонууд, тэндэхи гэрнүүд, һуудал байдал мүнөө үеын залуушуулай эрилтые ханганагүй. Городой хамаг бүхы һайн һайхан байдал үзэһэн залуу мэргэжэлтэд хүдөө ерэхэдээ, үбгэ эсэгэнэрэйнгээ урса гэрнүүд гэхээр байшан соо һууха зэргэтэй болоно. Клубууд, культурын байшангууднай бага, тэндэ ганса киноһоо бэшэ сэнгэхэ юумэн үгы. Соёлшод мэргэжэл муутай, соёлой хүдэлмэриие һонёор ябуулха бэлигтүй байна. Гадна соёлой барилга ааляар ябуулагдана. Сэлэн-Дүүмын совхозой клуб 8-дахи жэлээ баригдажа байна. Шалтагаан? Мүнгэн бага һомологдоно. Зарим газарта шэнэ клубууд баригдаашье һаа, холын харагүй, 10 жэл үнгэрөөд байхада нютагай зоной эрилтэ хангахаяа болижо, шэнэ клуб бариха зорилго гарана. Элдэб техническэ хэрэгсэл абаха талаар мүнгэн бага һомологдодог. Ажахын хүтэлбэрилэгшэд хүдөөгэй клубуудые аймагай культурын таһагай мэдэлэй гээд урагша абадаггүй. Теэд Карл Марксын нэрэмжэтэ колхоз Юрөөдөө ямархан һайн культурын ордон баряаб? Бусад ажахынууд тэдэнэй жэшээгээр болохоёо яанаб. Энэ ажахынуудай хүтэлбэрилэгшэдые партийна, советскэ органууд соёлой хүдэлмэридэ анхаралаа хандуулдаг болохо тушаань заажа үгэхэ зэргэтэй гэжэ һананаб.

Манай аймаг мүнөө болотор хүгжэмэй һургуулитай болоодүй. Гадна Галуута-Нуурай эрьедэ культурын ба амаралтын парк эмхидхэхээр болоһон аад, юундэшьеб хэрэгсээгдэдэггүй. Эдэ бүгэдэ, ажал хүдэлмэри олониитын хүсөөр бэелүүлэгдэхэ байбашье, мүнгэгүйгөөр холо харайхагүймнай элитэ. Энэ бэрхэшээлыемнай республикын Культурын министерство, Министрнүүдэй Совет анхаралдаа абаһай гэжэ һанагдана.

Соёлой хүдэлмэриие эдэбхи үүсхэлгүйгөөр ябуулхань бэрхэтэй. Аймагууд, колхозууд ажахынгаа элдэб һалбаряар мүрысэдэг. Бидэ, соёлшод, юундэ мүрысэдэггүй зон гээшэбибди? Би өөрынгөө аймагай зүгһөө Зэдын соёлшодые социалис мүрысөөндэ уринаб. Мүрысөөнэй эршэтэ долгин соо шэнэ илалтануудые түйлахалди.

Буряадай Композиторнуудай холбооной түрүүлэгшэ нүхэр Б. ЯМПИЛОВ:

— Манай нүхэд шэнэ оперо, балет, дуу бэшэжэл байдаг. Залуушуулнайшье ургаа. Гэхэтэй хамта, хүдөөгэймнай олон түмэн ажалшад, малшад эдэ зохёолнуудые хараха, шагнахаяа һанадаг. Закаменск хотын, Кабанск тосхоной культурын ордоной сценэһээ ондоо тээ, хүдөөдэ манай оперо ба баледэй театр бүхы декорацияа абажа гараад, ямар нэгэн оперо гү, али балет харуулха аргагүй байна. Юундэб гэхэдэ, хүдөөгэй клубууд болон культурын байшангуудай сценэнүүд бага, үһээнь набтар, артистнарай бэлдэхэ таһаг байхагүй, зайн галай хэрэгсэлнүүдые тодхохо түхеэрэлгэнүүд үгы, оркестрэй наадаха газар үгы. Олонхи хүдөөгэй клубууд иимэ байдалтай. Теэд тэндэхи хүн зон оперо, балет харахын түлөө ямараар эрмэлзэдэг гээшэб! Сэхынь хэлэхэдэ, мүнөө үеын хүдөөгэй хүн оперо, балет харангүй байжа шадахаяа болёол. Энээхэн зүйлые хараадаа абажа республикымнай колхоз, совхозууд нютагтаа клуб бариха ёһотой. Арга боломжомнай сагһаа сагта ехэ болоно. Хүн зомнай олошорно. Тиимэһээ һайншаг гэгшын типовой, зосоонь лаб оперо, балет табихаар клуб баряад байбал, тэндээ соёлой ямарханшье ажал ябуулха арга боломжотой болохот гэжэ хүдөөгэйхидтөө хэлэхэ байнаб.

Харин Улаан-Үдэдээ ори гансахан концертнэ залтай (хүгжэмэй училищиин дэргэдэ(болоһон аад, тэрэнээ сутлаа хуралалай гуламта болгожо байһамнай гайхалтай байна. Һүүлэй үедэ тэндэ суглаан олон болодог, харин концертдэ үсөөн ошодог болообди.

Анаагай совхозой директор нүхэр Г. БОРОДИН:

— Манай совхозой газар дээрэ долоон һуурин бии юм. Тэдэмнай булта клубуудтай болонхой. Һүүлэй үедэ ууралаар дулаасуулагдадаг, досоонь элдэб кружогуудай хүдэлхэ таһагуудтай, библиотекэтэй клубуудые бодхоообди. Тэдэнэймнай сценэ дээрэ «Байгал» ансамбль, буряад драмын театр наада харуулаа һэн. Нютагаймнайшье уран һайханайхид наада табидаг. Залуушуулаймнай оролдосошье ехэ. Теэд эдэ клубуудтаа табиха пианино, хүгжэмэй инструмент, һандали, хубсаһанай бүл болоод лэ шэрэ, саарһан хүрэтэр олдодоггүй байна. Энэ эгээл хомор зүйлнай. Дуулахада, ганса манай совхоз техническэ эдэ хэрэгсэлнүүдые бэлэрдэг бэшэ шэнги агша. Ядахын сагта Улаан-Үдын мебельнэ фабрика хүдөөгэйхидһөө захил абадаг болохоёо яанаб? Ажаһуудалай хэрэг хангадаг городой комбинат уран һайханай бүлгэмүүдтэ хэрэгтэй хубсаһа оёдог тусгаар цехтэй болог лэ. Гадна манай соёлшодто республикын театрнууд болон артистнарай, соёл культурын һургуулинуудай зүгһөө туһаламжа хэрэгтэй.

Соёлой хүдэлмэриие дэлисэ ехэтэйгээр ябуулха аргатай болоһон ушар ажахымнай хүгжэһэнэй гэршэ мүн. Үнгэрһэн жэлдэ совхознай ниитынгээ малай тоо толгойе 6 мянгаар олошоруулаа, таряанай һайн ургаса абтаа. Мүнөө үбэл Хоридо һая наашаа үзэгдөөгүй ехэ саһанай ороошье һаа, хонидой 76 процент түрөөд, хурьгад һайн түлжэжэ байна. Бидэндэ мүнгэн бии. Энээнээ зүбөөр эдлэхэ талаарнай туһаламжа хэрэгтэй. Жэшээнь, культурын ордон, үгышье һаа, юрын нэгэ клуб барижа эхилхэдээ барилгын материалнуудһаа эхилээд, шэрэ, хадааһан хүрэтэр оложо ядажа зобоно, барилгаяа унжагайруулнабди. Эдэ бүгэдые нэгэ тээшэнь шиидхэхээр болоо, энээн тухай Культурымнай министерство, Министрнүүдэй Совет болото хэмжээнүүдые абахаар болоо.

Прибайкалиин аймгүйсэдкомой культурын таһагые даагша нүхэр И. РЮМКИНА:

— Залуушуул хүдөөдэ ехэ дурагүй гэжэ зарим үгэ хэлэгшэд дурдаба. Энэ зүбтэй шэнги. Манай аймагай Гремячинск тосхонойхид 25 хүнһөө бүридэһэн хоор эмхидхээ юм. Тэрээндэ хабаадагшадай дунда зэргынь наһан 35—60 болоно. 25—30 наһатан үгы байна бшуу. Юундэ залуушуул иимэ үсөөн бэ? Нэгэдэхеэр, тэдэ город ябашана, хоёрдохёор, ниитын хэрэгтэ муугаар хабаадана, гурбадахяар, хүдөөгэймнай соёлой хүдэлмэри тэдэнэй һанаһанда хүрэнэгүй. Соёлшод хадаа ажал хүдэлмэреэ сагай эрилтэдэ тааруулан эмхидхэхэ байгаа. Тиимэһээ олые мэдэхэ, мэргэжэлтэй, бэлигтэй библиотекарьнүүд болон клубуудые даагшанар хэрэгтэй бшуу. Энэ талаар абажа харахада, бидэ библиотекарьнүүдээр яһала хангагданхайбди. Зүгөөр клубые даагшанар, хүгжэмшэд, уран һайханай хүтэлбэрилэгшэд дутана. Зүүн Сибириин культурын институт дүүргэһэн залуу хүбүүд, басагад манай аймаг эльгээгдээ һэн. Тэдэнэр яһала эрдэм шудалһан байбашье, хүн зоной дунда эмхидхэлэй хүдэлмэри ябуулха дүршэлгүй байна. Үнгэрхэдөө «уран һайханай бүлгэм эмхидхэхэмнай, клубта ерыт» гэһэн сонооохол бэшэжэ үлгэжэрхёод, хүнүүдэй суглархые хүлеэжэ һуудаг хүнүүдшье бии. Энэмнай хүдэлмэри бэшэ ха юм. Ямар нэгэн ажал хэхын тула ябаха, гүйхэ, эмхидхэхэ хэрэгтэй. Теэд тэдэнэр ягаадшье эхилхээ мэдэдэггүй, институтдань олониитын хүдэлмэриин дүршэлдэ һургадаггүй байна. Зонтой хүдэлжэ шадахагүй хүн тэдэнэйнгээ эрилтэшье һайн мэдэхэгүйл даа. Үшөө бэлигтүй хүн һаа ямар байлтайб? Клубта залуушуулай сугларжа үгэхэгүйнь мэдээжэ. Тусхай һургуулинуудта үнэхөөр лэ хүдэлжэ шадаха хүнүүдые шэлэн абадаг болохо гэхэ байнабди. Илангаяа хүдөөгэйхидэй эльгээһэн хүнүүд тэндэ түбхын түрүүн абтаха, һураха ёһотой. Заримдаа манай эльгээһэн хүбүүд, басагад конкурс барижа шадаагүйбди гээд бусалагшье. Бидэнэй һанахада, Зүүн Сибириин культурын институт залуушуулые абахаһаа урид хэн хэнэй ямар бэлигтэйе шалгаад, энээниие дабажа гараһан хүбүүд, басагадта саашадаа экзамен бариха эрхэ үгэхэ байгаа. Тиитэбэл манай соёлшодой дунда бэлиггүй хүнүүд дайралдахаяа болихо һэн.

Амаралтын үдэрэй хуудаһан

Монголһоо ерэһэн бэшэг

ХАНИ НҮХЭДНАЙ ТУҺАЛАА

Хабарай хаһа оробо. Наранай элшэ хурсадажа, игаабари зулгы үдэрнүүд Гобиин малшадые баясуулна.

Үбэлэй шанга хүйтэнэй үедэ хэсүү хүндэ байдал тохёолдоо бэлэй. Малаа бэлшээжэ үбэлжүүлдэг заншалтай Монголой Гоби нютагта һүүлэй 40 жэлэй туршада үзэгдөөгүй ехэ саһан ороо. Хүйтэн ехэ шанга байһан. Бэлшээжэ ябаһан зэрлиг сагаан зээрэнэй (гобиин гүрөөһэн) хүлдэжэ үхэхэнь үзэгдөө.

Гоби нютагуудай хэды хүшэр байдал зүдта оробошье, ниитынгээ малые гарзагүйгөөр, бүрин бүтэн ондо оруулхын түлөө малшаднай ехэ оролдолгоо гаргажа ажаллаһан, тэмсэһэн байна. Малшадта бүхы хүн зомнай туһалаа. Мүн совет хани нүхэднай бидэнээ орхёогүй. Манай Гоби-Алтайн аймагта совет ханинарнай зуугаад автомашинаар тэжээл асаржа үгөө. Малай тэжээл ашаад, хойно хойноһоо һубарилдаһан зуугаад автомашинаар монголшууд «Найрамдалын цуваа» (колонна дружбы) гэжэ нэрлэһэн байна. Тэрэ цуваанаа түс аймагай Хүхэ-Морито сомондо 10 машина ерэжэ, 50 тонно малай тэжээл буулгажа үгөө.

Үбэлэй түлэг хүйтэндэ, саһанда дарагдаһан хүшэр замаар, олон дабаа дабажа ерэһэн совет жолоошодые хүдөөгэй малшад хани халуунаар угтажа, үнэн зүрхэнэй баяр мэдүүлэн золгоһон байна. Хүхэ-Морито сомоной малшадта туһалһан баатар зоригтой жолоошодые нэрлэбэл, А. С. Соголов (ахалагшань), Т. Т. Тишин, В. И. Якимкин, А. И. Говорин, А. И. Хазнудинов, Б. И. Марков, А. И. Кочевайский, А. В. Сумов ба бусад. Эдэ нүхэдэй олонхинь Эрхүүгэй областиин хүнүүд байба.

«Ядархын сагта нүхэдэйшэнар танигдаха» гэһэн сэсэн үгын ёһоор, сагай хүшэр уларилаар тохёолдоһон бэрхэшээлые дабаха үедэ аха дүү совет араднай халуун туһаламжа үзүүлбэ гэжэ Гобиин малшад маша ехэ баяр талархалаа хүргэжэ байһаниинь «Буряад үнэн» газетээр дамжуулан хэлэе.

Ж. МАНТААНЗ,
Гоби-Алтайн аймагай Хүхэ-Морито сомоной намын үүрэй гэшүүн.

БИМАУ.

Булат ЖАНЧИПОВ

ХИРТЭҺЭН ҺАРА

(ШОГ)

Газар дэлхэй эхынгээ
Гүбэгэр тарган дүрые
Түмэн модоной зай сооһоо
Таанад хаража үзөө гүт?
— Алас холын замбуулинда
Аяншалһан зоригтон
Газарай түхэл—буулгабаряар
Гайхуулаа һэмнай,—гэхэлтэ.

Тииһээ тиитэрээ миниитнай
Таляан нугын шугыгаар
Манаандаа гарахаа зэһэнхэй
Морниндоо мордожо байхада,

Боро хараан таһаржа,
Бүрэнхыхэн болоо һэн.
Үргэн дайдын сүлөөдэ
Үен манан мүлхеэ һэн.

Боргооһохоноор хоморхон
Болхотой һуни буубал,—гээд,
Ододой хурсаар зэнхыһэн
Огторгойе шэнжэхэдэм:

Баруун зүгэй тэнгэридэ,
Булсэн һарын толи дээрэ
Бумбэрсэгхэн дэлхэймнай
Бэеэ хаража байбал даа.

Газар дэлхэй эхынгээ
Гүбэгэр тарган дүрые
Түмэн модоной зай сооһоо
Таняад, удаань өөрыгөө

Һүүдэр һуниин халхалһан
Һарын бүрүүл талмайда
Монгол сүлхэ морндуудаа
Манажа ябаһаар хараа һэм...

...Жэргэмэлхэн хонхоороо
Жэнгир-жэнгир дохёолһоор
Нахидай саанаһаа Наран —
дүүхэйн
Наашаа срэхээр зүблэмсөөр,

Хурьһэлигхэн бэеэрээ
Хиртүүлжэрхиһэн толи гэрэлээ
Эмгэн дэлхэй эшэһэндээ
Ара бэедээ нюугаа һэн.

Һарада хүрэтэр бэлшэжэ
Һардайлдашаһан морндуудаа
Хотон тээшэнь биишье
Хуугай табин туугаа һэм.

ҮБЭЛЭЙ ТААБАРИНУУД

Шамһаа бишыхан аад,
Шандаган малгайтайб.
(Түгсэг).

Эршэлнэм, мушханам,
Эшхэрнэм, шуухирнам,
Мүрысэн гүйнэм,
Мүр сараасм олохогүйт.
(Шуурган).

Ерэхэдээ дуугай,
Хэбтэхэдээ дуугай.
Гэшхүүлхэдээ ёолодог,
Үхэхэдөө бархирдаг.
(Саһан).

Хүл гаргүй аад,
Хүүргэ баридаг.
(Хүйтэн).

Амагүй аад, үйладаг амяадха,
Амигүй аад, бархирдаг амяадха,
Хүлгүй аад, гүйдэг амяадха,
Барихада баригдахагүй амяадха,
Барилдахада туладаг амяадха.
(Һалхин).

Сагсадарай басагад
Сагаан самсатай.
(Үбэлэй модод).

Сонходо сондогой хоноо.
(Сэнхэг).

Үбэсэйн ойдо
Үбһэн ургаа.
Үзүүрынь өөдөө,
Үзүүрынь доошоо.
(Үбэлэй дуһаа).

Д. МАДАСОНОЙ
суглуулбариһаа.

Замай тэмдэглэл

Лх. **ЛИНХОВСИН,**
СССР-эй арадай артист

АЗИ ТҮБИИН ОРОНУУДААР

Аяар холын Инди орондо,
Аяма наранай туяа доро
Далда агынууд соонь
алмаз ялардаг дүүрэн,
Далайнууд соонь эржэн шулуун
толордог,—

«Эржэн шулуу бэдэрэгшэд» гэжэ оперо сооһоо абтаһан эдэ үгэнүүд үшөө эдир залуу ябахадам шэхэндэм дуулдаа һэн. Би урид һанахадаа, Индидэ алтан шара наранай элшэ гэрэлээ элбэг дэлбэгээр сасаруулан, амитан зон, ан гүрөөлыешье абиртуулангүй шаража байдаг хадань ульгэр домогойхидол жабхаланта орон байгаа ёһотой; үзэсхэлэн һайхан, мүнхэ ногоон модод шэрэнгилэн ургашоод, амтата жэмэсүүдээ надхуулан, үнгэ бүриин сэсэгүүдээ анхилуулан байдаг ха даа; ухаан зүүдэндэ ороогүй гоё ордонууд, тоо томшогүй ехэ баялигуудай дунда арад зониинь үргэлжэ жаргал эдлэжэ һуудаг ехэ һониин, гоё орон гэжэ һанадаг байгааб.

Хэдэн арбан жэл боложо, энэ оронине хараха саг намда тохёолдоо. Наран гээшэ энэ ороной газарые яһалашье мүнхэ ногоон ургасаар, үнгэ бүриин сэсэгүүдээр, гайхамшагта томо аад, гайхалтай амтатай үрэ, жэмэсүүдээр шэмэхэ гэжэ оролдоо юм байна. Эдэнинень харахада, түйлай ехэ һайндэрые угтажа, орон дэлхэйгээ онсо аргаар шэмэжэрхёо юм гү гэхээр. Тээ ябад гээд ажаглан гэхэдэш, мүнөөхи энэрхы элшэтэ наран газар дайдые уур сухалайнгаа ошоор бурма болотор галдажархёод. гол тала газарнууд зуу наһатай зүнтэг хүгшэнэй нюур мэтэ уршалаа болошоһон. модонуудынь шараа нюсэгэндөө эшэһэн юумэдэл, үршөөл хайра гуйжа байна гү гэһэншүүгээр үзэгдэжэ, тэнгэри өөдэ суурайлдан байха юм.

Тарилгын газар. Забһар зайгүй, элдэб үнгэтэй халааһа табигдаһан юумэдэл харагдана. Ондо ондоо юумэнүүдые тарижархиһан үмсын мэдэлэй, альганай шэнээн хэһэг газарнууд. Эдэ газарнуудые харахадаа, өөһэдынгөө заха хизааргүй, мянга мянган гектар соо нэмжыһэн алтарма шэнисынгээ полинуудые һанаандаа оруулаа һэм...

Самоледнай Индиин эгээл хуушан городуудай нэгэн болохо Бомбей хотын аэропортдо бууба. Урда эртэ сагай культуратай энэ орондо бидэнэр хани нүхэдэй бэрисаа батадхан, совет искусство харуулаабди.

Хэмгүй ехэ город. Бүридхэлдэ ороһон ёһоороо табан миллион тухай хүн зон эндэ ажаһууна. Эдээнһээ гадна үйлсэдэ түреэд, үйлсэдөө бүхы наһаяа үнгэргэдэг, олонхидоо ажалгүй, ямаршье дансада бэшэгдээгүй, оройдоо бүридхэлдэ ороогүй үй түмэн зон байха юм.

5. И Н Д И

Бидэнине зүһэн бүриин корреспондентнүүд угтажа, пресс-конференци болобо. Совет зоной ажабайдал, культура тухай ехэ олон асуудал табигдаба.

— Та хэды жэлдэ дуунай һургуули хээ һэмтa? — гэжэ намһаа һурабад.

— Студида 4 жэл, консерваторидо 5 жэл һураа һэм,—гэжэ харюусабаб.

— Һурахынтнай түлөө хэдые хэн түлөө һэм? Та баян хүн байгаалтайт?

— Манай орондо һурахын түлөө юумэ түлэдэггүй. Гүрэнһөө стипенди жэл бүри 1685 түхэриг абадаг байгааб.

Хэмгүй ехэ гайхалдаан болобо.

— Дуулахаһаа ондоо юу эрхилдэгбта? Олзо, бизнес хэдэг гүт?

— Зөөринигөө тухай хэлэхэ болобол, би миллионер хүм,—гэхэдэм, тэдэнэр намда һүгэдэһэн янзатай болошобод. Нүхэдөө харахадам, гайхалдашаба хэбэртэй, этигэжэшье ядана ха. — Зөөриеэ лаблан тооложо үзөөгүйб. Манай арад зоной национальна олзын олон миллион нэгэ хубинь лэ лаб миниин юм,—гэхэдэм нүхэдни ойлгожо миһэрэлдэнэ.

— Манай газар ороной ашаг шэмэ амсажа үзыт. Хүлисөөрэйгты, манай орондо хуурай хүулитай юм» бшуу даа. архи үудаггүй юм,— гэбэ ээдэй нэгэн.

Элдэб түрэлэй һамар, банан, манго, папан, апельсин, кокосово һүн, дарсайшатар шараһан хартаабха болоод, ананас, оранжиин шүүһэнүүдээр, мороженоор хүндэлбэ.

— Оройдоошье удаггүй гээшэ гүт?—гэжэ нэгэмнай асууба.

— Үгылди даа. Хууляар хоригдонги. Хүн дүшэ гарахадаа эмшэнэй, губернаторай зүбшөөлөөр ууҗа болоно.

— Хүнэй гэнтэ уугаа һаань яадаг юм?

— Хууляар хэһээхэ, хааха гү, али баалалтын хүдэлмэри хүүлэхэ...

Энэ уулзалгынгаа һүүлээр гостиница хүрэтэр ябагаар ошообди. Айхабтар һайхан сари хубсаһатай, соходоо хэмэл мэнгэтэй (энэнь дээдэ кастын тэмдэг) энэдхэг эхэнэрнүүд үнэтэ гоёлтонуудаа яларуулан ябанад. Эдэнэй дэргэдэ ута сагаан самсатай, дээгүүрээ уужам, доошоо болоходоо шобтогор сагаан үмдэтэй, өөһэдөө ехэ сэбэр эрэгтэйшүүл алхалалдана. Ута һахалаа утаһаар бооһон, оройдоо хиргагдаагүй һаглагар үһөө бүдөөр бооһон зон тэдэнэй дунда олон. Эдэ индуизм шажантан гэнэ. Нюураа чадрагаар бүглэһэн эхэнэрнүүд урдаһаамнай үзэгдэнэ. Тэдэнэй хойноһоо тюбетейкэ малгайтай, хамсыгүй дэгэл хэдэрһэн эрэгтэйшүүл алхалалдана. Эдэ мусульманууд хаш даа.

Үдэшэ боложо, үдэрэй гэрэлтэй лаампанууд аһаба. Магазинууд нээлтэтэй. Зон үймэнэ. Наймаануудынь үйлсэ бүхэндэ һалбари һалбаряараа илгаранхай. Алтан, мүнгэн, эрдэниин шулуугаар хэһэн юумэнүүдэй наймаан нэгэ үйлсэдэ, хулһа, пальмын набшаһаар хэгдэһэн эдлэлнүүд — ондоо үйлсэдэ гэхэ мэтэ.

Эзэниинь тэдээн соогоо һуугаад, худалдаха бараагаа өөрөө бүтээнэ: заанай яһа үрэжэ, дээрэнь зуража, һиилэжэ байгаад, үзэсхэлэнтэ нарин уран хээнүүдые гаргана, индусууд элдэб ан, шубуун гэхэ мэтын хэмгүй гоё дүрэнүүдые дархална. Иимэ юумэнүүд хаанашье үгы, гансал Индидэ байна.

Ябаһаар ехэ гэгшын шулууп үүдэндэ хүрэбэбди. Газаршамнай: «Энэ арка хадаа манай арадай эрхим һайхан уран бүтээлнүүдэй дээжэнүүдэй нэгэниинь юм. Энээние «Индиин үүдэн» гэжэ нэрлэдэг юм» гэбэ.

Саашаа ябахада, дээшээ нарин болоһон бахананууд байна. Тэдээнэй хажуу тээгүүрнь аржагар барҗагар гоёолтонууд няагданхай. Энэ хадаа парс арадай мүргэлэй газар байба. Бомбейдэ парснууд олон ажаһуудаг. Тэдэнэр культурын, экономикыншье талаар ехэ юумэ бүтээдэг зон юм гэлсэнэ.

— Тэрэ добо харана гүт? Үхэһэн хүнүүдээ парснууд тэндэ хүдөөлхэдөө, миин орхижорхидог. Тиихэдэнь бүргэд, элеэнүүд тэдэниинь эдихэ юм... Үхэгшэ хүнэй үлэһэн яһануудые бүлэ соохи тон залуу хүнэйнь тэрэ добо дээрэ суглуулжа сэсэгүүдээр хушаад орхиходо. тэдэ яһанууд бороогой үһанаар урдажа, далай руу абаашагдадаг,— гэжэ газаршамнай хөөрэнэ...

Саашаа тэрэ үйлсэдэ ухаан зүүдэндэ ороогүй муухай: хүнэй толгойтой, абаахайн мүсэтэй амитан холоһоо мүлхижэ ябаба. Зүүдэлжэ байна гээшэ гүб гэхээр һэн. Бага ябахадаа, ульгэр түүхэ дуулаха, уншахада, элдэб юрэ бусын дүрсэтэй амитад байһан юм гэгшэ һэн. Үнэхөөрөө тиимэ юумэнүүд байдаг юм гээшэ гү гэжэ һанаанда ороодхино. Теэд тэрэ амитан ойрогоод ерэхэдээ, үнэхөөрөө тиимэ муухай болошоһон хүн байба бшуу даа. Бидэнһээ юумэ эрижэ гараа һарбайба. Газаршалжа ябагша тэрэ хүн «байдаг юумэн лэ байгаа ааб даа» гэһэн хэбэртэй, һэншье гэхэгүй юм. Тиигээд:

— Таанар бү гайхагты. Эндэмнай бишыхан үхибүүдые хулуужа абаашаад, зорюута иимэ болгодог хүнүүд бии юм. Абаашаһан хүүгэдээ элдэб түхэлтэй хайрсаг соо хэжэ, хэдэн жэлдэ тэндэһээнь гаргангүй байлгана. Тэдэнь амиды байбал, хүнэй юрэнхы дүрсэтэй бэшэ, харин хайрсагайнгаа түхэл дахан ургана. Иимэ жэрхэмшэгтэйгээр хубилшаһан дүрсэтэй түлюур амитанай үйлсэдэ гарахадань, хүн зон тэрэнине хайрлаад юу-хээ үгэлгэтэй байха ёһотой гэжэ бодоһон дээрэһээ иимэ муухай юумэ хэдэг зон байна бшуу. Тэдэнэр иимэ амитадай суглуулһан мүнгэ зөөрине бүримүһэн үбэршэлэн абана ха юм. Хэды пайса (зэд) тэрэ амитанда үгөөд, шамдажа холодобобди. Хэды алхам ябамсаарнай, гэнтэ зүг бүриһөөмнай 5—6 тиимэ амитад бии болобо. Нэгэниинь тэмээшэлһэн, хоёрдохинь мэлхэйдэ адляар мүлхиһэн, нүгөөдынь хүл, гарнууд хажуу тээшээ булгаршаһан, зариманайнь тархи хара хабтагар—иимэ юумэнүүд. Далда газарта байгаад, анха түрүүшыхидэмнай юумэ үгэгшэ аа гү, али үгы гү гэжэ хаража, хүлеэжэ байһанаа гаража ерээ гээшэ ха. Һалан һандангүй, кзартал үнгэртэр дахахадань, эдээндэ баһал юумэ үгэбэбди. Эдэнэй эзэниинь хаанаб даа бэеэ нюугаад, адаглажа байгаа хаш даа.

Иимэ юумэ хараһандаа ямар ехээр сэдьхэлээ хүдэлөө гээшэбибди! Яашье этигэжэ ядамаар һэн!

Иимэ жэгшүүритэ м у у х а й юумэн мүнөө хүрэтэр үргэлжэлһөөр байхада, яагаа гээшэб гэжэ һанахаар. Теэд бодоходо, феодальна үеын һайдуудта энэ ябадал һаад болоогүй, индуис шажаниинь тулижа байһан зонойнгоо ажабайдалда һаад түбэг ушаруулһаар гээшэ ха даа.

Тиигээд Индиин гэгээрэлэй министерство манай концертнүүдтэ ехэ һайнаар, ехэ халуунаар хандаа. Бүхы концертнүүднай бэе бэеэ хүндэлэлгын оршон байдалда үнгэрөө. Гадна хоёр улсын хоорондохи культурна холбоо харилсаанай бүлгэм бидэнтэй уулзалгын үдэшые эмхидхээ. Эндэ хүдэлмэришэн ангиин түлөөлэгшэд ехэ олон байгаа. Эдэнэр олон юумэ асуугаа. «Манай хүдэлмэришэд конституци дотор заагдаһан эрхэнүүдээ бүхы бусад ажалшадтаяа адляар бүрин эдлэдэг» гэхэдэмнай, хүдэлмэришэн хэды шэнээн салин абанаб. хүүгэдээ һургахын түлөө юу түлэнэб, байрын түлөөһэн. эмшэлүүлгын түлөөһэн хэды шэнээн байдаг юм гэхэ мэтын олон асуудал табяа. Хүдэлмэришэн болоод хамаг зомнай ямаршье түлөөһэгүйгөөр эмнүүлдэг, хүүгэдээ һургадаг, амаралтынгаа үедэ салингаа абадаг, наһа ехэтэй боложо гү, бэе муутай боложо ажаллахаяа болиходоо тогтомол тэдхэмжэ абана гэжэ хөөрэхэдэмнай. тэдэнэр гайхаа, гэлыгээ, зариманиинь үнэншөөшьегүй ха даа.

Концертдэмнай хүнүүд национальна хубсаһаараа ерээ. Тэдэнэр хүдэлмэришэн шэнэ ангиин — өөһэдынгөө түүхэтэ үүргэ мэдэһэн янзатай байба. Эрил... с зурганай урда т... ажабайдалай түлөө т... лоһон хүдэлмэришэд... дай ерээдүй сагай хү... нэйл гарта гээшэ даа.

Тиигээд концертын... бүхэл... гүйсэдх... зон хүл дээрээ бо... ташан нээршэдэг бай... «Үр сайлга» гэһэн... өөһэдынь хэлэн дээр... телеевагаймнай дуу... зон бултаараа дагаж... лалдашоо һэн. Мүн... нэй өөһэдынь хатар... бабди. Гайхалтай һай... гэжэ нэрэтэй артисты... хурганайнь үенүүд... байна гээшэ гү гэхээ... нэй һүүлээр шог тан... Пори гэдэг гаража... жо хатархадань... ниидэхэнь дуулдаха... болошоод байгаа. һүү... мерто арсалантай, кобо... басагантай, гал vһан... уулзаһаар харуулхада... байгаашад эльгээ... энеэлдээ.

Эндэхи һонирхолтой... тэй яһалашье т...нилсэ... ва бурханайнь дасан... агы илангаа һонин... Энэнь городһоо жара... лохо Заанай аралда... ехэ залнуудтай. Vһэ... айхабтар томо тулг... бурханай дүрсэ. Эдэ... тэрэ хады... шулуу... шэгээрнь һиилэжэ б... байна. Түрүүшын зал... абаадүй байһан Шив... соонь—Порвати нэрэт... жа байһаниинь, гурб... —хара үйлэтэ хорото... дажа байһаниинь. ... 13 зуун жэл боло... тэрэ сагай уран д... рилга хэхэ арга ё... нарьяар мэдэдэг байга... жэ гайхахаар.

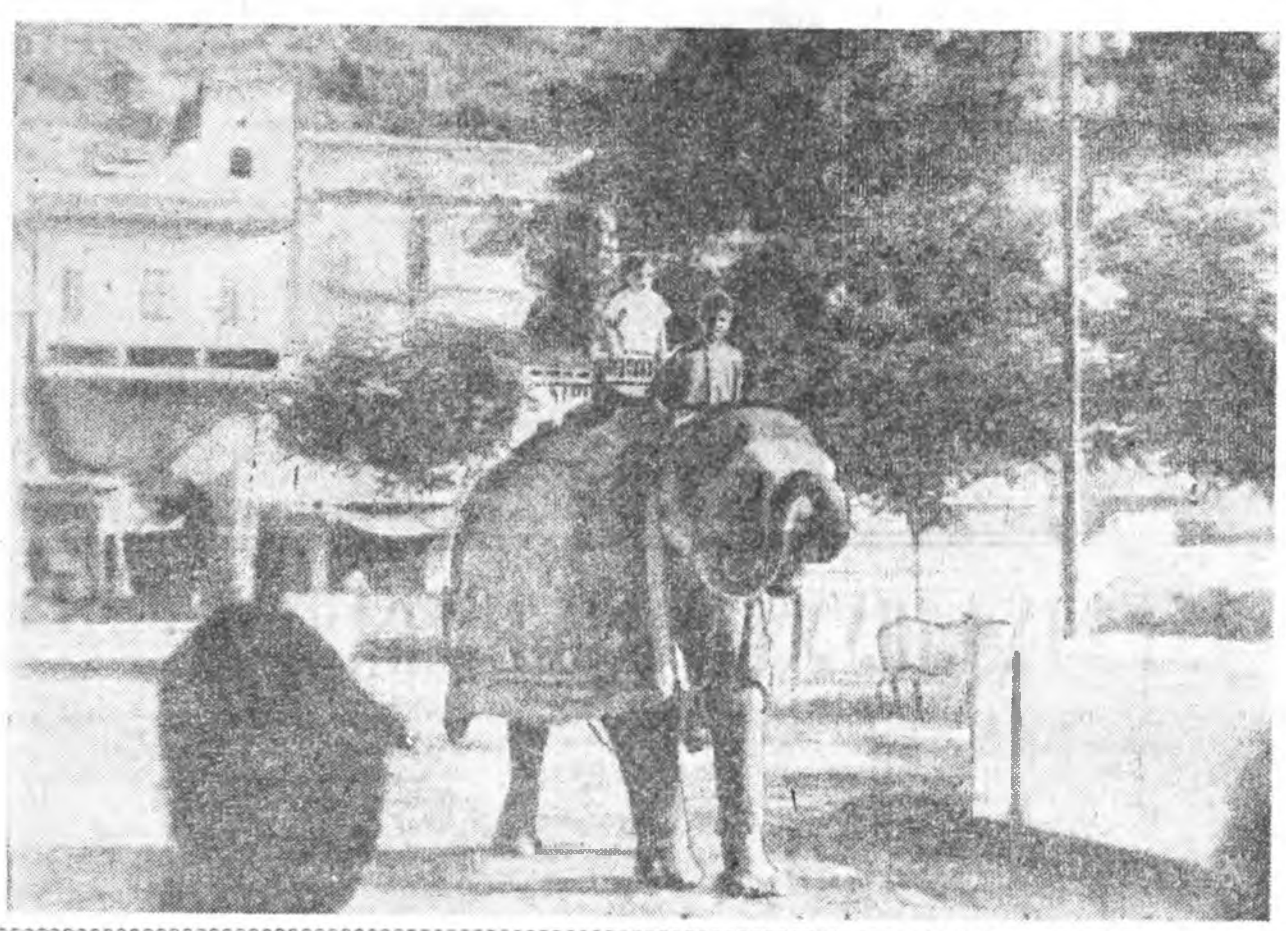
XVI зуунай үедэ... португалиинхид бууж... руун хараһан юумэ... гаар хэпэн асари то... һан юм ха. Тиимэ дээр... Заанай а... гэжэ н... Тэдэнэр дасан соонь... малнуудые байлгаа, ... раа дасание буудаа... рэһээнь тулган...дай... зариманиинь һандарн...

Үзэсхэлэнгэй һайх... тай, культура, искусс... нүүдэй талаар бүхэ... алдаршаһан зон аад... ямар ушараар иимэ... ган байдалтай болоһо... шэб? Колониализмы... роор! Хамаг хүсыень... ряад, үйлэдбэриин... дараад, үни удаан са... жа байһанай эсэстэ... ритэ байдал тэндэ үз...

Залуушуулдаа хэл... һананаб: капитализм... зайлашагүй тохёолдо... муухай юумэ үзөөгүй... ямар саглашагүй ехэ... гээшэб! Энэ золоо хү... ойлгохо уялгатайбди...

(*Үргэлжэлэлынь ... гараха*).

ИНДИ. Джайпур хото.

ШАНДАГАДАЙ ХАТАР

Үхибүүдтэ зорюу... бишыхан расс...

Сэдэб нэгэтэ һургуулиһаа ехэ яаража ерэбэ. Үдэлэр орон сасуу эжыдээ:

— Би энэ үдэр хойто тужаар нэгэ жаахан ябажа ерэхэм. Олзо намдаа найдуулагты,—гээд спортивна хубсаһаа үмдэхэ гэжэ таһаг руугаа оробо.

Хүгшөөнь гараха дээрэнь ашадаа: — Шагнан, шагнан ябаарай, гансаараа ябанаб гэжэ бү һанаарай. Ганса доошоо хаража, газараар мүрнүүдые бү мүшхөөрэй. Тоншуул шубуунай тоншоо хада, тээ урдаханаш тооһотоо һаань, нэгэ жаахан байд гээрэй.—гээд альгаа дэлгэн,— олзотой, омогтой ерээрэй.— гэжэ юрөөбэ.

...Сэдэбэй сана хурдан даа. Ойн захада ерэхэдэнь тужа абяа шэмээгүй, аабагархан саһанууд унахадажа байба. Бамбагар ехэ залаатай напагар нарһанай шэлбүүһэ аргааханаар иран харахадань түхэреэхэн талмай сайхадаад. дээрэнь хоёр-гурбан шандагад ёохор хатаржа байба ха. Мүр мүрөө мушхэн нэгэ түхэреэхэн хүрээ хэжэ тэдэнэр гороолно. Тиихэдээ тэдэ гурбанай хоёрынь лэ «гүр-гүр, бүл-бү-бү» гэһэн абяа гаргана. Гурбадахинь абяагүй, тэдэ хоёройнгоо хойноһоо миин лэ дугшана. Сэдэб тэдэнине барихамнишье гэжэ оролдобогүй. Харин зүүжэ ябаһан фотоаппарадаа гаргажа, шандагадай наадые буулгахаяа зэблэбэ.

Саһан дээрэ сагаан шандагадай найрлажа байхые Сэдэбһээ ондоо хүн хараагүй ёһотой. «Байза. тэрээхэн дуугай шандагаашхыень элихэнээр буулгажа абаха юм байна,— гээд аппарадаа тэрээн тээшэ залан гэһээнь үнеөхинь байшаба. Тиихэдэнь араһаань хүсэжа ерэгшэ томошог шандаганиинь тэрэнэ харлана гү даа: «Бүл-бүл».— гээд урихан хоншоороороо хондолойһоонь этэрээд абана. Тиихэдэнь нөөхи залхуурагшамнай дурата дурагүйгөөр дугташажа эхилнэ. Энээхэн үеынь Сэдэб ехэл зохидхоноор, тэрээн соонь буултажа абашаба. Тиихэдэнь томошог шандаганиинь шэхээ һартылгаад, хойто хоёр хүл дээрээ согсойн һуугаадхина. Тиихэдэнь Сэдэб бүриншье хүдэлхэеэ болишоно...

Сэдэб нилээд олохо... дые буулгажа абаа һэ...

Элэ бүгэдээ гэртэ... эжыдээ хөөрэхэдэнь: ... руутай, буруун булш... орожо байна гэжэ ... гээбы даа!» — гэжэ... Тиихэдэнь Сэдэб: «... тад аад, ягаа гайта... — гэжэ лотороо боло...

Үглөөдэрынь Сэд... фиингаа, буряад лите... хэшээлнүүд дээрэ э... даа хөөрэжэ үгөө. ... шанарынь. хани нүх... һонирхон шагнажа а... лээрнь Сэдэб һургуул... һайханай кружогой... луулжа, тэдэндээ ша... хүхидэг бэ. хүхиэ... бэ, тиихэдээ ямар... дээ хаялуулдаг бэ, м... яагаад ойлгодог бэ га... үгөө. Шандагадай ха... гаар Сэдэб өөрөө ре... болохо гэжэ томилог...

Сэдэб Сэрэнов зурга... ста һурадаг, мүн эрхи... байха.

С. АН...

АЮУЛГҮЙН СОВЕДЭЙ РЕЗОЛЮЦИ

НЬЮ-ЙОРК. (ТАСС). Баруун-Урда Африка тушаа резолюцине Аюулгүйн Совет мартын 14-дэ нэгэн дуугаар батаалан абаа. Түс резолюци хадаа Аюулгүйн Соведэй урда тээнь гаргаһан шиидхэбэринүүдые дүүргэлтэ болгоогүйн түлөө ЮАР-ай расис засаг түрые зэмэлэн буруушаана, Баруун-Урда Африкын сүүдлэгдэһэн патриодуудые дары сүлөөлжэ, түрэл орондонь бусааха эрилтэ хэнэ. Энэ шиидхэбэрине дүүргэлтэ болгохо хэрэгтэ туһалхыень урялан Аюулгүйн Совет ООН-ой гэшүүн оронуудта хандаа.

Энэ оной мартын 31 хүрэтэр түс резолюцине дүүргэлтэ болгоогүй һаань, ЮАР-ай засагаархидта үрэ ехэтэй хэмжээ абахын тулада Аюулгүйн Соведые дахяад зарлаха тухай пункт энэ шухала документ соо оруулагданхай.

ЮАР-ай расис засаг түрэ ООН-ие яахадаа үһэринэб гэхэдэ, баруун гүрэнүүдэй, хамагай түрүүндэ, США-гай, Англиин, Баруун Германиин зүгһөө элитээр дэмжэлгэ ба туһаламжа абадаг гээд революциин үндэр дуунда табигдаһанай һүүлээр заседани дээрэ үгэ хэлэһэн советскэ түлөөлэгшэ Н. Д. Морозов заагаа. Африка түби дээрэхи колониализмын һүүлшын түшэг тулгууринуудай нэгэн болгошо ЮАР-ые бэхижүүлхэ гэжэ оролдодог дээрэһээ эдэ оронууд ЮАР-ай сэрэгэй-политическэ гол союзнигуудынь ба тэрээнтэй худалдаа наймаа эрхилэгшэдынь болоно гээд Н. Д. Морозов мэдүүлээ.

ХИТАДТА БОЛОЖО БАЙҺАН ҮЙЛЭ ХЭРЭГҮҮД ТУХАЙ

Пекинэй хунвэйбинүүд гараар бэшэһэн плакадуудые город соогуур пяажа, «КПК-гай ЦК-гай соёлой хубисхалай хэрэг эрхилдэг бүлэгэй» гэшүүд Гуань Фэн, Ван Ли, Ци Бэньюй, Линь Цзе гэгшэдые ехээр дэромжолон харааһан байна. КПК-гай партийна организацинуудые, засагай конституционно органуудые намнан тарааха талаар Мао Цзэ-дунай үнэн сэхэ туһалагшадынь гэжэ һүүлэй үдэрнүүд хүрэтэр тоологдожо байһан эдэ хүнүүд мүнөө «партида харша бүлэг» гэжэ нэрлэгдэнэ. Энэ хадаа Мао Цзэ-дунда дүтэ байдаг хүнүүдэй засагай түлөө мэеэрхэлдэдэг байһыень сэхэ харуулна гээд харин оронуудһаа Пекиндэ байдаг корреспондентнүүд тэмдэглэнэ.

Түүхэтэй хамта провинцинуудта партийна ба гүрэнэй засагай органуудта доболгонууд үргэлжэлүүлэгдэжэ, тэдэнэй орондо «революционно комитедүүд» гэдэгүүд байгуулагдана. Цзилинь провинцида, тэрэлнэлэн Ганьсу провинциин түбэй город болгошо Ланьчжоуда иимэ комитедүүд һүүлэй үдэрнүүдтэ байгуулагдаа. «Ревкомые» байгуулһан ушар түс районда байдаг сэрэгэй частьнуудай «толотомо амжалта» болоно гээд Ланьчжоуда үнгэргэгдэһэн митинг дээрэ мэдүүлэгдэһэн байха юм. «Ревкомуудые» байгуулгада, засагай конституционно органуудые намналгада сэрэгэйхидэй дүүргэһэн шиидхэхы үүргэ хадаа Мао Цзэ-дунай бүлэгэй гансахан лэ түшэг тулгууринь арми болоно гэжэ үшөө дахин гэршэлжэ үгэнэ.

Гэбэшье орон дотор армиин туһаламжатайгаар «революционно комитедүүдые» бии болгожо байһан оршон байдал тогтууригүй. Провинцинуудгахи байдалай шахардуунаг боложо байһые, түсхайлбал, Чжэцзян провинцидахи «байдалые мүрэхэ» тухай Пекиндэ няагдаһан эрилтэнүүд Гуйчжоу провинцидахи ушарнууд тухай «яаралтай мэдээсэлнүүд» ороной элдэб райондо «соёлой хубисхалые» һуларуулһанай түлөө сүүдлэгдэһэн хүнүүдэй фото-зурагуудтай плакадууд гэршэлжэ үгэнэ.

Зүүн Хитадай Цзянси провинцида «соёлой хубисхалда» эсэргүүсэһэнэй түлөө тушаалнуудһаа гаргагдаһан урдын хүгэлбэрилэгшэд «ревкомуудта» эсэргүү тэмсэлдэ таряашадые жагсаан бодхооно гээд нютагай газетэ мэдээсэнэ. «Цзянси жибао» газетын бэшэһэнэй ёһоор провинцида «угаа шанга тэмсэл» болоһоор, демонстрацинууд үнгэргэгдэнэ.

Урда Хитадай томо город болгошо Гуанхжоуда цзаофанинуудай ба хунвэйбинүүдэй элдэб бүлэгүүдэй хоорондо тулалдаан боложол байһаар.

Мао Цзэ-дунай бүлэгэй политическэ хараа шугамда эсэргүүсэдэг, «соёлой хубисхалда» эсэргүү тэмсэл хэдэг бүхы хүнүүдые маоцзэдунистнууд хашана, хэһээнэ. Хэдэ хэдэн провинцинуудта зоной хараһаар бэйтар сүүдүүд, саазалалганууд хэгдэнэ.

Мао Цзэ-дунда эсэргүүсэдэг зургаан хүнине саазалан алаха гэһэн шиидхэбэри Хэфэйдэ соносхогдоо. Гуйянда 12 хүн бүхы наһан соогоо түрмэдэ һуухаар шиидхэгдэһэн байха юм. Энэ хадаа «шэнэ ёһо гурим» ба «соёлой хубисхалые» бэхижүүлхэ зорилгоор хэгдэнэ гэнэ.

(ТАСС, мартын 15).

Байлдаанууд замханагүй

ХАНОЙ. (ТАСС). Тхузаумог провинцида мартын 4-һөө 8 хүрэтэр болоһон байлдаануудай үедэ Урда Вьетнамай арадай сүлөөрэлгын зэбсэгтэ хүсэнүүдэй сэрэгшэд американ сэрэгүүдэй ба Сайгоной туһамарша бүлэгэй 680 гаран солдат болон офицерые усадхаа гээд Освобождение агентствын дамжуулгада үндэһэлэн ВИА агентство мэдээсэнэ.

14 ба 19 номерой стратегическэ харгынууд шадар дайсадые патриодууд доботолжо, США-гай армиин 430 солдат ба офицерые хүлһөөнь бүглаа.

Куангчи провинцида американ эзэмдэгшэдтэ патриодууд шанга сохилто хэһэн байна. 3 үдэрэй турша соо мартын 11-һээ 13 хүрэтэр дайсанай 200 гаран сэрэгэй алба хэгшэд усадхагдаһан байна.

Редактор
Ц. Ц. ЦИБУ...

Манай адрес, теле...

г. УЛАН-УДЭ, ул. ...
Телефоны: редакто... приёмная — 54-93, ... ра — 68-08, зам. редак... ответ. секретаря — 50-... вет. секретаря — 68-... партийной жизни — 6... го хозяйства — 64-36, ... ганды и агитации — ... мышленности и стр... 61-35, советского ст... быта — 69-58, культур... 60-21, писем и раб... 67-81, информации — ... ственная приёмная — 5... ное бюро — 57-63, ... рия — 33-61.

Гор. Улан-Удэ, ... Управления по печа... вете Министров Бу...

Н-04412.

Зак. ...